Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פּרייז 20 גראָשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 190 | Łódź, Czwartek 15 sierpnia 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז. דאנערשטאג, ט' מנחם אב תרפ"ט | 190

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71.

די מוראדיגע באַהן-קאַטאַסטראָפע אין לאָדז

צוויי צוגען אַקעגען זיך. — דער צוזאַמענשטויס. — איין צוג אין פלאַמען. — פערברענטע מענשליכע קערפּערס אַהן קעפּ. — צושמעטערטע און פערברענטע וואַגאָנען. — די שרעקליכע ליסטע. — אַרעסטירט די שולדיגע. — ווער זענען די אומגעקומענע יודען? — היינט די לויה פון די צוויי דער'הרג'עטע יודישע זעלנער

דער שרעקליכער סך-הכל: 9 דער'הרג'עטע, 3 שטערבליך-פערוואונדעטע, 16 שווער-פערוואונדעטע, 11 לייכט-פערוואונדעטע

דער „נייער פאָלקסבלאַט" האָט נעכטען דער ערשטער מיטגעטיילט דורך עקסטרא-אויסגאַבען וועגען דער מוראדיגער באַהן-קאַטאַסטראָפע וואָס איז פאָרגעקומען הינטער לאָדז און וואָס האָט געקאָסט דאָס לעבען פון קרוב צעהן יונגע מענשען און וועלכע האָט געמאַכט צוויי צעהנדליג פאַר אייביגע קאַליקעס.

היפּף ווי מיר האָבען בעקומען

די ערשטע ידיעה

וועגען דער קאַטאַסטראָפע האָבען מיר אַהין דעלעגירט אונזערע מיטאַרבייטער, וועלכע געבען פאַר אונזער לעזער פאָלגענדער גענויער בעריכט.

האַלב 5 אינדערפריה איז פון שעראַדז אַרויסגעגאַנגען דער משא-צוג 3371, וועלכער איז בעשטאַנען פון 55 וואַגאָנען, אויף וועג האָט מען צו דעם דאָזיגען צוגעשטעלט 4 וואַגאָנען, אין וועלכע ס'האָט זיך געפונען

אַ פּלוטאָן פון 34 זעלנער

וועלכע האָבען צוריקגעפיהרט אין זייער 28-טען פּולק די אַמוניציע פון דעם איבונגס-לאַגער אין באָריטש.

עטליכע מינוט נאָך 6 אַ זייגער איז פון דער סטאַציע לאָדז—קאַליסקאַ אַרויסגעפאָהרען אַ משא-צוג, וואָס איז געגאַנגען דורך דער רונד-ליניע קיין וידזעוו און איז געווען פול מיט לאַדונג, אַמייסטען טייל רויהע בוימוואָל פאַר דער „ווידזעווער-מאַנופאַקטור". אַקעגענאיבער דער נאָוואָ-קאָנטאַנטאַ-גאַס וואו ס'שטעהט קאַרל קרעניגס פאַבריק איז פערהאַן אַ פאַהר-דורכפאָהר מיט פיל באַהן-ליניעס. צוליב די פיל באַהן-ליניעס אויף דעם דאָזיגען אָרט שטעהט דאָרט

שטענדיג אַ וואַך פון באַהן-בעאַמטע

וועלכער גיט צייכענס מיט אַ פעהנדעל די אָנקומענדע צוגען. אויף דעם אָרט האָט נעכטען פאַרטאָגס געהאַט וואַך דער בעאַמטער מיכאַל וואַדינסקי. צוערשט איז אָנגעקומען דער צוג פון שעראַדז, וואָס האָט געפיהרט דעם פּלוטאָן זעלנער. דער בעאַמטער האָט געגעבען אַ צייכען מיט דעם פעהנדעל, אַז דער וועג איז פריי, און דעם אויגענבליק האָט זיך דערהערט דער משא-צוג, וואָס איז געקומען פון דער קאַלישער סטאַציע.

דער בעאַמטער האָט פערלוירען די אָריענטאַציע

און אָנשטאָט אָנצושטעלען דעם וועקסעל אַזוי, אַז איין צוג זאָל אַרויף אויף אַן אַנדערע ליניע, זענען ביידע צוגען אָנגעקומען אויף דער זעלבער ליניע איינער אַקעגען דעם אַנדערען. דאָס איז געווען 6 אַ זייגער מיט 45 מינוט, ווען ביידע לאָקאָמאָטיווען זענען אַרויף איינער אויף דעם צווייטען.

די קראַפט פון צוזאַמענשטויס

איז געווען אומגעהויער און אין דעם אויגענבליק האָט אַ פלאַם פייער פון צושמעטערטען לאָקאָמאָטיוו פון לאָדזער צוג זיך אַריבערגעוואָרפען אויף די ערשטע וואַגאָנען, וואו ס'האָט זיך געפונען די רויהע-בוימוואָל און שוין איז.

דער צוג געשטאַנען אין פלאַמען

פון די 4 מיליטער-וואַגאָנען האָבען זיך געהערט שרעקליכע יללות און געשרייען, דערווייל זענען זיך צופיגעלאָפען אַרבייטער פון קרעניגס-פאַבריק, באַהן-בעאַמטע און סתם דורכגעהער און דאָ האָט זיך אַרויסגעשטעלט דער גאַנצער גרויל פון דער מוראדיגער קאַטאַסטראָפע. פאַר די אויגען פון די צוגעלאָפענע מענשען האָט זיך פאָרגעשטעלט אַ שוידערהאַפטע בילד, אויף דער באַהן-ליניע זענען געלעגען

עטליכע צעהנדליג מענשען שווער-פערוואונדעט אין בלוט.

זיי האָבען שרעקליך געקרעכצט און געשריגען און דאָס גאַנצע שוידערהאַפטע בילד איז בעלויכטען געוואָרען דורך די פלאַמען פון ברענענדיגען צוג. באַלד האָט מען דערזעהן די

פערהוילטע קערפּערס

פון דעם מאַשיניסט פון לאָדזער צוג איגנאַצי גראַבעלוד פון לאַסק און זיין געהילף באָלעסלאַוו קובּיאַק פון כאַינע, וועלכע זענען פערברענט געוואָרען אין ברענענדען צוג. קובּיאַק'ן האָט מען שוין

אַרויסגעשלעפּט אַהן אַ קאָפּ

בעת דעם צוזאַמענשטויס איז פון צוג אַרויסגעוואָרפען געוואָרען דער מאַשיניסט פון שעראַדזער צוג אַנטאָני יעזשעווסקי ווילענסקארד, וועלכער איז אָפּגעקומען מיט לייכטע וואונדען. אויפ'ן אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע האָבען אַנגעהויבען אָנצוקומען פאַרשטעהער פון דער מאַכט און שטאַרקע אָפּטיילונגען פון אין רייטער-פּאָליציי, וועלכע האָבען אָפּגעגרעניצט דאָס אָרט פון דעם טראַגישען געשעהעניש. באַלד זענען אויך געווען די פייערלעשער, וועלכע זענען צוגעטרעטען צו לעשען דעם ברענענדען צוג, 3 קאַרעטקעס פון דער שטעטישער פּאָגאָטאָוויע פון די ראָקטוירים פּראַנצעק, ראַוויטש און קאַטאַק, 3 קאַרעטקעס פון דער קראַנקען-קאַסע מיט די דאָקטוירים לעווין, קאַראַש און נאַטליב. די קאַרעטקע פון „לינת-הצדק" און אַ סאַניטאַר-צוג, וואָס איז אַרויסגעשיקט געוואָרען פון דער קאַלישער סטאַציע.

באַלד זענען אויך אָנגעקומען דער שטאָטישער סטאַראָסטאַ, סטזשעמינסקי, דער קאָמענדאַנט פון דער וואָיעוואָדזקער פּאָליציי ד"ר טאַרווינסקי, אינספעקטאָר נאָסעק, אינספעקטאָר ניערזשעלסקי, דער לייטער פון זשאַנדאַרמעריע, פּראָקוראָר קאָטשאַק, אויספאָרשונגס-ריכטער מאָזער און מיליטער-פּראָקוראָר קאַפּיטאַן שטאַנאָווסקי.

דער שרעקליכער סך-הכל

ערשט איצט האָט מען זיך אָנגעהויבען אַרומצוקוקען איבער דעם שרעקליכען חורבן, וואָס די קאַטאַסטראָפע האָט געמאַכט. צווישען די איבערבלייבעכצן פון די צושמעטערטע וואַגאָנען זענען געלעגען טויטע און פערוואונדעטע, 5 וואַגאָנען פון דעם מיליטער-צוג זענען געלעגען איבערגעקעהרט מיט די רעדער אַרויף, 4 וואַגאָנען פולשטענדיג פערברענט, די לאָקאָמאָטיוו צושמעטערט.

די קרעכצען פון די פערוואונדעטע האָבען זיך אויסגעמישט מיט דעם טרעסקען פון דעם ברענענדען האָלץ און דעם טרומייטערען פון די פייערלעשער, ס'איז געווען אַן אמת'ע גיהנום-סצענע. אַחוץ זענען שוין געווען סאַניטאַרען, וועלכע האָבען אַרויסגעשלעפּט מיט גרויס מיה די טויטע און פערוואונדעטע און די לעצטע געגעבען הילף. נאָך אַ שעה שווערע אַרבייט פון דער סאַניטאַרער און פּאָליציישער מאַכט האָט מען געקענט צוזאַמענשטעלען פאָלגענדע

שרעקליכע ליסטע

יעקב גערשט (אַ יוד. זעלנער), יעקב ראַנסקי (אַ יוד. זעלנער), אַלבין אורבאַניאַק, זיגמונד וויסניעווסקי, באַזיל לאַפּקעוויטש (אַלע 3 זעלנער), איגנאַצי גזשעביעלוכא (אויבער-קאָנדוקטאָר), באָלעסלאַוו קובּיאַק (מאַשיניסט) און נאָך 2 דער'הרג'עטע וועמענס נעמען ס'זענען נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

שטערבליך-פערוואונדעטע: מיכאַל יאַזשינסקי, (זעלנער), איגנאַצי מאַטשעיאַק און וולאַדיסלאַוו וואַטשאַק (באַהן-בעאַמטע).

שווער-פערוואונדעטע: וולאַדיסלאַוו אַראַפּאַ, סטאַניסלאַוו קאָוואַלסקי, סטאַניסלאַוו סאָמקעוויטש, מילקאַ פּיעטריק, לוציאַן קענדזשערסקי, לעאָנאַרד טאָמטשאַק, לעאָן שפּינדער (אַ יוד), מאַריאַן פּשוק, פּאַוועל וואָיטאָוויטש, וולאַדזשימיערש קעבאַ, דימיטרי האַטשור, זיגמונט באַנק, איהאַ סעוועק — אַלע זעלנער, וולאַדיסלאַוו וואָיטשעכאָווסקי, יאַן מאַטשעיאַק, סטאַניסלאַוו שעוויטשיק — באַהן-בעאַמטע.

לייכט פערוואונדעט: יוזעף סטאַך, ראָמאַן זאָמערפעלד, יוזעף בערנאַרעק, לוקאַש האָלובקאָ, וולאַדיסלאַוו טשערווינסקי, אַנטאָני שולץ, פראַניסלאַוו סטאַנקעוויטש, וולאַדיסלאַוו גומינסקי, וולאַדיסלאַוו קעלבאַ, יוזעף סאָסנאָווסקי, אַדאַם סאַמועל.

אַלע שווער פערוואונדעטע זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל

די לייכטע פערוואונדעטע אין די פּריוואַטע וואוינונגען. די דער'הרג'עטע זעלנער זענען איבערגעפיהרט געוואָרען אין מתים-שטיבעל פון מיליטערישען שפּיטאָל, און די דער'הרג'עטע באַהן-בעאַמטע אין שטאָטישען פּראָזעקטאָריום. דער אויספאָרשונגס-אַמט האָט געמאַכט פערשידענע פאָטאָגראַפישע אויפנאַהמען פון אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע.

באַלד זענען אויך אָנגעקומען אַ גרעסערע גרופּע אַרבייטער, וועלכע האָבען זיך גענומען אָפּרייניגען דעם טאָר, דאָס צוריקשטעלען די איבערנעריסענע באַהן-בעוועגונג וועט דויערען 2 טעג. דערווייל וועט דער פערקעהר פאָרקומען אויף אַ צווייטער ליניע.

אַרעסטירט די שולדיגע

דער בעאַמטער, וואָס האָט געהאַט וואַך ביים אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע איז אויף אַ פעראָרדענונג פון דער מאַכט אַרעסטירט געוואָרען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער שרעקליכער באַהן-קאַטאַסטראָפע דערוויסען מיר זיך, אַז נעכטען איז אין די פאַרמיטאָג-שעה'ן דורך דער אויספאָרשונגס-מאַכט אויך אַרעסטירט געוואָרען דער לייטער פון דער באַהן-בעוועגונג אויף דער סטאַציע קאַראָלעוו. די אויספאָרשונג דויערט.

וואָס דערצעהלט אַן עדות ראיה

איינער פון די אָנוועזענדע זעלנער, וועלכער האָט זיך אויף אַ גליקליכען אופן אַרויסגעראַטעוועט מיט'ן לעבען דערצעהלט פאָלגענדעס וועגען דער שרעקליכער קאַטאַסטראָפע:

— „ווען דער צוג איז צוגעקומען צו קאַראָלעוו, זענען אַ טייל זעלנער, וועלכע זענען געווען זעהר אויסגעמאַטערט - אַנטשלאָפען געוואָרען.

— איך האָב מיך געפונען אין אַ וואַגאָן, אין וועלכען עס האָבען אַ חוץ מיר אַלע געליטען. איינינע זענען דער'הרג'עט, די איבעריגע פערוואונדעט.

אין אַ געוויסען מאָמענט האָב איך דערהערט אַ שטאַרקען קלאַפּ און באַלד די כאַראַקטעריסטישע קלאַנגען פון די צובּרעכענדע זיך וואַגאָנען. אין די קערפּער פון איינינע זעלנער האָבען זיך אַריינגעהאַקט שטיקער ברעטער און אייזען פון די צובּראָכענע וואַגאָנען. אַ טייל פון די פערוואונדעטע זענען באַלד געפאַלען חלשות. איך בין פערגליווערט געוואָרען פון שרעק און נאָכדעם אָנגעהויבען שרייען און רופען נאָך הילף. פון די שכנ'ישע וואַגאָנען, וועלכע זענען איצט געליגען, ווי בערגלעך ברעטער און אייזען האָבען זיך געהערט קרעכצען און זיפצען פון די פערוואונדעטע. איך האָב אויך דערהערט דאָס געשריי:

„איך ברען – ראַטעוועט!"

דאָס האָט געווים געשריגען דער מאַשיניסט. עס זענען צו הילף געקומען די אַרבייטער, וועלכע האָבען ראַטעוועט געאַרבייט. מיט זייער הילף האָב איך אַרויסגעצויגען פונ'ם וואַגאָן אורבאַניאַק'ן. ער איז געווען שרעקליך צוהרג'עט און געשטאָרבען מיר אויף די הענד.

פון די געשרייען און קרעכצען, וועלכע האָבען זיך געטראָגען פון אונטער די צושמעטערטע וואַגאָנען, און וועלכע האָבען זיך, וואָס ווייטער פערשטאַרקט האָט מען געקענט משוגע ווערען. די איבעריגע פערוואונדעטע האָט אַרויסגעצויגען די פייערלעשער. ווען נישט זייער הילף וואָלט דער אומגליק געווען נאָך גרעסער.

ווער זענען די דערהרגעטע יודישע זעלנער?

יעקב גערשט שטאַמט פון סטריקאָוו, ער איז אַ שניידער און האָט איידער מ'האָט איהם אַריינגעצויגען אין מיליטער געאַרבייט אין לאָדז ביי רן ראָזענטאַל אויף פּאָרזשעטשנאַ 6. ער האָט געדינט אין מיליטער שוין אַנדערטהאַלבען יאָהר און אין עטליכע וואָכען אַרום האָט ער שוין געזאָלט בעפרייט ווערען.

יעקב ראַנסקי איז אַ זוהן פון אַ בעל-בתישער פאַמיליע אין זעלעוו. ביי איהם אינדערהיים האָט מען געהאַלטען פאַר אַ גאַנץ גליק, וואָס ער דינט אין לאָדז אין 28-טען פּולק, אויך ראַנסקי האָט געזאָלט אין עטליכע וואָכען אַרום בעפרייט ווערען.

די בעמיהונגען פון חסד-של-אמת

באַלד ווי עס איז בעוואוסט געוואָרען, אַז עס זענען אומגעקומען 2 יודישע זעלנער איז אַ דעלעגאַציע פון „חסד של אמת" געגאַנגען אין דער אַפּטיילונגען פון רויטען קרייץ וואו עס זענען געלעגען די יודישע זעלנער און איך געווענדעט צו דער מיליטערישער מאַכט אַרויסצוגעבען די יודישע הרוגים, כדי זיי צו ברענגען צו קבר ישראל.

די מיליטערישע מאַכט האָט דערויף נעגעבען די נעהעריגע ערלויבעניש.

„חסד של אמת" האָט דערויף אַהינגעשיקט אַ דעלעגאַציע פון פערוואַלטונגס-מיטגלידער, וועלכע האָבען איבערגענומען צו אָרגאַניזירען די לוי'.

קודם-כל איז מיט דער ערלויבעניש פון דער מיליטערישער מאַכט צוזאַמענגענומען געוואָרען אַלע מלבושים און זאַכען, וואָס געהערען צו די 2 יודישע

(ווייטער זעה 5-טע זייט).

פיערליך געשלאָסען די אַגענץ-זיצונג

איבעראיאָהר-סעסיע פון אַגענץ און 17-טער קאָנגרעס

אַגענץ-עקזעקוטיווע פון 8 ציוניסטען און 4 נישט-ציוניסטען

צירין, 14 (יט"א, טעלעגראַפיש).

ס'איז פאָרגעקומען די קאָנסטיטואירענדע זיצונג פון דעם אַקציאָנס-קאָמיטעט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. אַלס פאָרזיצענדער איז געוועהלט געוואָרען לעאָן מאָצקין, אַלס וויצע-פאָרזיצערס: אַב. נאָלדבערג, העשעל פאַרבשטיין, קאַפּלאַנסקי, רובאַשאָוו, און ליכטהיים. אַלס דירעקטאָרען פון נאַציאָנאַל-פאָנד זענען געוועהלט געוואָרען: קאָלאַנעל קיש, הערמאַ שטרוק און אַראָלף בעהם.

צו דער זיצונג פון אַקציאָנס-קאָמיטעט איז געקומען פראָפ. ווייצמאַן, וועלכער האָט איבערגעגעבען, אַז צווישען די ציוניסטען און נישט-ציוניסטען איז געקומען צו אַ הסכם מכוח דעם צוזאַמענשטעל פון דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אַגענץ. די עקזעקוטיווע וועט בעשטעהן פון 8 ציוניסטען און 4 נישט ציוניסטען. אין קינפטיגען יאָהר וועט פאָרקומען אַ סעסיע פון דער אַגענץ, און אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וועט איבעראיאָהר פאָרקומען אויך דער נעכסטער, 17-טער ציוניסטישער קאָנגרעס.

צירין, 14 (יט"א, טעלעגראַפיש).

נעכטען אינאָווענד איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג פון ציוניסטישען טייל פון דער יודישער אַגענץ. צו דער בעראַטונג איז געקומען אויך לואי מאַרשאַל, ס'זענען פעראַנדעלט געוואָרען אַ רייה אַקטועלע ענינים.

נית זיי איבער דער עקזעקוטיווע צו בעהאַנדלען.

בעפולמעכטיגען דער עקזעקוטיווע אַריינצוציהען אין דער אַגענץ אַלע יודישע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע שטעהען נאָך מחוץ דער אַגענץ.

דער ראַט בעאויפטראַגט דעם עקזעקוטיוו אויסצוזוכען די גרעסטע עמפערונג פאַר די געשעהעניש בייַם כותל-מערבי און זיך בעמיהען, אַז די פראַגע זאָל ענדגילטיג געלעזט ווערען.

איבערנעהמען דעם קרן-היסוד, אַלס די שטענדיגע פינאַנץ-אינסטיטוציע פון דער אַגענץ און אַפעלירען צום גאַנצען יודענטום אונטערצושטיצען דעם קרן-היסוד.

צו שיקען בעגריסונגען צום לאָרד באַלפור און צום באַראָן עדמונד ראָטשילד.

צירין, 14 (יט"א, טעלעגראַפיש).

אויף דער לעצטע זיצונג פון דער אַגענץ אונטערן פאָרזיץ פון לואי מאַרשאַל. זענען פאָרגעקומען די וואַהלען אין פערשידענע אינסטאַנצען, אַלס פרעזידענט פון דער עקזעקוטיווע פון דער אַגענץ איז געוועהלט געוואָרען ד"ר ווייצמאַן, אַלס פאָרזיצענדער פון ראַט — לואי מאַרשאַל און לאָרד מעלטשעט. פאָרזיצענדער פון אַדמיניסטראַטיווען קאָמיטעט — פעליקס וואַרבורג. אין אַדמיניסטראַטיווען ראַט זענען געוועהלט געוואָרען 20 ציוניסטען און 20 נישט-ציוניסטען. פון די פוילישע נישט-ציוניסטען געהערען צו דעם אַדמיניסטראַטיווען ראַט, סאַמ. גאָלדפלאַם (וואַרשאַ), שלייכער (לעמבערג) און האַלפערן (סטאַניסלאַוו).

נאָך אַ קורצער רעדע פון מאַרשאַל'ן איז פאָרגעקומען דאָס פייערליכע אונטערשרייבען פון אַגענץ אָפּמאַך. אין נאָמען פון די ציוניסטען האָבען אונטערגעשריבען ווייצמאַן און סאָקאָלאָוו. נאָכהער האָבען אונטערגעשריבען אַלע נישט-ציוניסטישע לאַנדעס רעלעגאַציעס. עס האָבען אונטערגעשריבען 18 גלות-קיבוצים.

דאַן האָבען געהאַלטען שלום-רעדעס ווייצמאַן, מאַרשאַל, וואַרבורג, סאָקאָלאָוו. קיש און רושעמס, ראָזענבערג. די שלום-אַקט איז פאָרגעקומען בײַ אַ זעהר פייערליכע שטימונג. די דעלעגאַטען האָבען זיך געקושט, געזונגען, געטאַנצט און זיך געזעגענט.

צירין, 14 (יט"א, טעלעגראַפיש).

דער אַגענץ-אָפּמאַך איז אונטערגעשריבען געוואָרען מיט אַ גאָלדענע פעדער, וועלכע איז אָפּגעשיקט געוואָרען אין מוזעאום קיין ירושלים.

דאָס פרעזידיום האָט בעשלאָסען דעם היינטיגען טאָג איינצושרייבען אין גאָלדענעם בוך פון נאַציאָנאַל-פאָנד.

סאָקער — מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע

צירין, 14 (יט"א, טעלעגראַפיש).

צו דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע געהער אויך האַררי סאַקער.

כינעזער אריבערגעשריטען די סאָוויעטישע גרעניץ

דער הויערנדער קאָנפליקט אויפ'ן ווייטען מזרח.

פאַריז, 14 (אטע) „פטי פאַריזיען" טיילט מיט פון שאַנכאַי, אַז אויף דער סאָוויעטיש-מאַנדזשורישער גרעניץ איז עטליכע מאָל געקומען צו אַ שיסעריי. דאָס סאָוויעטישע מיליטער האָט געשאָסען פון מאַשין-געוועהרען, דערבײַ זענען צוויי כינעזישע זעלנער דער'הרג'עט געוואָרען פון ביידע זייטען זענען פערהאַן פערוואונדעטע.

לאָנדאָן, 14 (א. וו.) לויט מעלדונגען פון טאָקיאָ, איז אַן אָפּטיילונג סאָוויעטישע קאַוואַלעריסטען אריבער דעם טייך אַרגון און בעזעצט אַ כינעזיש דאָרף.

מוקדען, 14 (א.וו.) 60 סאָוויעטישע בירגער, בעאַמטע פון דער מזרח-כינעזישער באַהן זענען אַרעסטירט געוואָרען. זיי ווערען בעשולדיגט אין סאַבאָטאַזש.

מאָסקווא, 14 (ספ. טעל.) אַהער זענען אָנגעקומען ידיעות, אַז פאַר די לעצטע טעג האָט מען אויף פערשידענע ערטער אויף דער סאָוויעטיש-כינעזישער גרעניץ אויסגעהרגעט, אָדער שווער פערוואונדעט, פיל פון דער סאָוויעטישער גרעניץ וואַך. די לעצטע האָט געשיקט אַן אַלאַרמירענדע ידיעה קיין מאָסקווע, אַז די ווייסע גוואַרדיסטען און כינעזישע מיליטער-אָפּטיילונגען בעגניגענען זיך נישט בלויז מיט בעשיסען די גרענץ-וואַך נאָר זענען זאָגאַר אין ראַיאָן בלאַגאָווישטשענסקי, אין דער געגענד פון טייך סונגאַרי און אין די אָזערע חאנקא, אריבער די סאָוויעטישע גרעניץ און דרינגען אַריין טיף אין לאַנד.

די סאָוויעטישע גרעניץ-וואַך פיהרט איצט אַ פאַרמעלע שלאַכט בײַם אָפּשטויסען די אָנפאַלער.

„גראַף צעפּעלין" וועט פליהען איבער פוילען

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש). ד"ר עקענער, דער קאַפּיטאַן פון דער לופט-שיף „גראַף צעפּעלין", וואָס נעהמט אונטער אַ לופט-רייזע קיין יאַפּאַן, האָט זיך געווענדעט צו דער פוילישער מאַכט וועגען ערלויבען איהם פליהען איבער פוילען. די ערלויבניש איז געגעבען געוואָרען.

דער מאַרשרוט איז: ברעסלוי — קעמפנאָ — אָסטראָוו — וואַרשאַ.

דער צעפּעלין פליהט אַרויס היינט פאַרטאָגס פון פרידריכס-האַפען.

דער מלוכה-פּרעזידענט אין פּיעטרקאָוו

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) צו די פערד-געיעגען, וועלכע וועלען אָנהויבען פאָרקומען אין פּיעטריקאָוו, וועט אויך קומען דער מלוכה-פרעזידענט פראָפ. מאָשטשיצקי.

טויט-שטראָף אין ליטע פאַר אַ פּאָליטיש פערברעכען

קאָוונא, 14 (ספ. טעל.) דאָס ליטווישע קריגס-געריכט האָט פער'משפט צום טויט פעליקס פאַסקעוויטש, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין האָבען אַ קאָנטאַקט מיט פּלעטשקייטיס'ן. דער אורטייל איז אויסגעפיהרט געוואָרען.

שרעקליכער הוראַגאַן אין אַמעריקא

הייזער פליהען אין דער לופטען

ניו-יאָרק, 14 (ספ. טעל.) אין 4 דרום-שטאַטען האָבען זיך נעכטען דורכגעטראָגען שרעקליכע שטורמס און וואָלקען-בריכען. די שטאָט ריידינג און פּענסילוואַניען איז כמעט אינגאַנצען חרוב געוואָרען. אין דער שטאָט ווערמאַנער האָט זיך דורכגעטראָגען אַ הוראַגאַן; דערבײַ זענען די הייזער געטראָגען געוואָרען אין דער לופטען אויף אַ מהלך פון 200 ביז 300 מעטער. עס זענען פעראַן פיל טויטע און פערוואונדעטע. אין ניו-מעקסיקא זענען 2 דערפער דורכ'ן אַפּרייסען זיך פון אַ וואָלקען פערשוואונדען אונטערן וואַסער.

ניו-יאָרק, 14 (ספ. טעל.) צו דעם שרעקליכען הוראַגאַן אין די דרום-שטאַטען מעלדעט מען וועגען עטליכע אויסטערלישע פאַלען:

אַ הויז-ווירט, וואָס איז געשטאַנען פאַר זיין הויז, איז געוואָרען אַראָפּגעשליידערט פון דער שוועל. דאָס הויז איז אַוועקגעפלויגען און איהם האָט גאָר נישט געשאַדט.

אין אַן אַנדער אָרט זענען פון אַ פאַמיליע, וואָס איז בעשטאַנען פון 4 פערזאָן גע'הרג'עט געוואָרען 3 אויפ'ן אָרט און בלויז אַ קליין קינד איז געבליבען לעבען.

שיסעריי איז אַ שטאָט-ראַט

קאַמף מיט רעוואָלווערן און באָמבעס

ניו-יאָרק, 14 (ספ. טעל.) אין שטאָט-ראַט פון ניו-אָרלעאַן, איז נעכטען געקומען צו בלוטיגע צוזאַמענשטויסען בײַם בעטראַכטען דעם ענין פון טראַמוויי-שטרייק, וואָס דויערט שוין אַ חודש צייט.

איין ראַטמאַן האָט אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און פערוואונדעט 2 פערזאָן.

נאָכדעם האָט זיך אָנגעהויבען אַ מורא'דיג געשלעג, בעת וועלכען דער בירגערמייסטער און די שטאָט-פערוואַלטונג זענען מערדערליך צושלאָגען געוואָרען. פאַר דער געבײַדע פון ראַטהויז האָט זיך פערזאַמעלט אַ גרויסער עולם, וועלכער האָט געוואָלט שטורמען דאָס ראַטהויז. ענדליך איז אָנגעקומען אַ גרויסע פּאָליציי-אָפּטיילונג, וועלכע האָט בענוצט שויס-שאָסען און טרערן-באָמבעס און אַזוי אַרום צוטריבען דעם עולם.

עוואַקואַציע פון רהיין-געביט — בעשלאָסען

די ענטשעדיגונגס-פראַגע וועט נישט געלעזט ווערען אין האַאַג

האַאַג, 14. (ספ. טעל.) נעכטען נאָכמיטאָג איז אונטער'ן פאָרזיץ פון העגדערסאָנ'ן פאָרגעקומען אַ זיצונג פון וויכטיגען „פירטעל", דריי אָקופּירענדע מלוכות און איין אָקופּירטע. די מלוכות זענען רעפּרעזענטירט געוועזען דורך בריאַן, הענדערסאָן, הימאַנס און שטרעזעמאַן. אויף דער דאָזיגער זיצונג איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די עקספּערטען זאָלען זיך פערנעהמען מיט דער ליקווידאַציע פון דער עוואַקואַציע און זאָלען פעסטשטעלען די טערמינען פון דער עוואַקואַציע פון די לעצטע 2 סטרעפעס. צוליב דעם דאָזיגען בעשלוס איז נישט פערהאַן קיין נויטיגקייט צוזאַמענצורופען די פּאָליטישע קאָמיסיע. אַזוי-אַרום איז די עוואַקואַציע פון רהיין-געביט אַ געזיכערטע זאַך.

ווייטער איז אויך געקומען צו אַ פערשטענדיגונג מיט די איינגעלאַדענע מלוכות וועגען פינאַנץ-פראַגען. ס'איז געקומען צו אַ פערשטענדיגונג מיט רומעניען, יוגאָסלאַוויען און פוילען. מיט גריכענלאַנד איז צו קיין הסכם נישט געקומען.

איצט איז נאָך געבליבען די פראַגע פון יאַנג-פּלאַן. אין דער דאָזיגער פראַגע האָבען די עקספּערטען גאָרנישט געקענט אויסטראַכטען, בריאַן האָט פערשאַרפט זיין שטעלונג, מ'קאָן אַלזאָ רעכענען, אַז די האַאַגער קאָנפערענץ וועט נישט אָננעהמען דעם יאַנג-פּלאַן.

פאַריז, 14 (ספ.טעל.) דער אָנפיהרער פון די סאָציאַליסטען לעאָן בלום בעקלאָגט זיך אין דער צייטונג „לע פּאָפּולער" וואָס די שטעלונג, וועלכע עס האָט פערנומען סנאָודען אין האַאַג ענטשפּרעכט נישט דעם גייסט און די בעשלוסען פון סאָציאַליסטישען אינטערנאַציאָנאַל.

דער שווערגעטראָפענער פאַמיליע גערשט צוליב'ן טראַגישען טויט פון זייער זוהן

יעקב דוד נ. ע.

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל

די קאָלעגען:

ישעיה איילענבערג, אַנשעל ראָזענטאַל, מאיר גראַנדאַוויטש

יעקב אייזיקאָוויטש, אברהם סטאַשעווסקי, יצחק וואַקסמאַן.

דער קאָלאָניאַל-קליינהענדלער-פערבאַנד

15 צעגעלניאַנא 15

מאַכט בעקאַנט, אַז עס איז אַרויס פון דרוק דער צעטניק № 8/29

דערמיט ערקלערען מיר דעם צעטניק נומער 7 פאַר אומגילטיג.

די פערוואַלטונג.

„נייער פאָלקסבלאַט"
יאָהרג.
15 אויגוסט 1929

„איך ווינש דעם ציוניזם און דער אַגענץ אַלדאָס גוטס"

רעד. פון „פאָרווערטס" אַב. קאַהאַן וועגען די אויסזיכטען פון דער יוד. אַגענץ

(אינטערוויאו ספעציעל פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט")

דאָ ווײלט איצט דער שעף-רעדאַקטאָר פון ניו-יאָרקער „פאָרווערטס" ה' אַב. קאַהאַן וועלכער וואוינט ביי די זיצונגען פון דער יודישער אַגענץ. דער פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור האָט זיך געווענדעט צו ה' קאַהאַן מיט דער בקשה זיך אַרויסזאָגען וועגען זיין בעציהונג צו דער פערברייטערטער יודישער אַגענץ. ה' קאַהאַן האָט דערויף געענטפערט:

„איך סימפאַטיזיר מיט דער ציוניסטישער בעוועגונג, אַלס זייטיגער מענש, נישט אַלס ציוניסט און וואונש די ציוניסטען גליק. איך האָב בעזוכט ארץ ישראל מיט איניגע יאָהר צוריק אַלעס האָט מיך דאָרט געריהרט און בעגייסטערט. וואָס אַנבעלאַנגט דער „איידזשענסי" קאָן איך בלויז אורטיילען פון דרויסען. ווי עס שיינט, איז דאָס בעסטע, וואָס מען קאָן טון ביי די הערשענדע אומשטענדען.

די אָפאָזיציע רופט אַרויס אינטערעס און איז געגרינדעט אויף אידעאַליזם. אָבער אידעאַליזם איז אַ ריינער גאָלד, פון וועלכען מען קאָן קיין ממשות'דיגע צירונג נישט מאַכען. מען מוז צומישען אַ ביסעל פונ'ם וואָכעדיגען מעטאַל פון רעאַליזם. די „איידזשענסי" איז דאָך פונ'ם קאָנגרעס שוין אָנגענומען געוואָרען און איך וואונש איהר און דעם ציוניזם בכלל אַלעס גוטעס.

די לאַגע איז אין אַלגעמיין פאַר די יודען אַ זעהר טרויריגע. דאָס איז אַ רעזולטאַט פון דער וועלט-מלחמה, וועלכע האָט אָנגעמאַכט אַ חורבן אויף אַלע געביטען. ווען נישט די וועלט-מלחמה, וואָלט עס נישט געקומען ווארשיינליך צו דער „איידזשענסי". אויך אין דער סאָציאַליסטישער בעוועגונג מוז מען מאַכען קאָמפּראָמיסען מיט דער ווירקליכקייט. דאָס הייסט נישט, אַז מען דאַרף פערשוועכען דעם אידעאַל, נאָר פערקעהרט, מען דאַרף מעגליך מאַכען זיין פערווירקליכונג. מיט דער רעאַל-פאָליטיק פונ'ם סאָציאַליזם האָט מען איהם געבראַכט אַ סך נאָהענטער צו זיין פערווירקליכונג. אַזוי, אַז, לויט מיין מיינונג, וועט מען אויך אין דער ציוניסטישער בעוועגונג צוקומען אַ סך נאָהענטער צו ממשות'דיגע רעזולטאַטען דורך אַ רעאַליסטישער טאַקטיק.

— גלויבט איהר, אַז די גרינדונג פון דער „איידזשענסי" וועט העכערן די געלד-הכנסות פאַר'ן אויפבוי-ווערק פון ארץ-ישראל?

— יאָ, איך גלויב, אַז אַמעריקאַ וועט איצט געבען מעהר געלד פאַר'ן ארץ-ישראל-אויפבוי.

— ווי אַזוי בעציהט זיך די יודישע אַרבייטערשאַפט פון אַמעריקאַ צום ציוניזם און ארץ-ישראל?

אַ גרויסער טייל פון דער יודישער אַרבייטערשאַפט סימפאַטיזירט איצט מיט דעם ציוניזם און ארץ-ישראל.

צום סוף האָט דער י.ט.אַ.-פאָרשטעהער געפרעגט ה' אַב. קאַהאַן, וועגען דעם צוועק פון זיין איצטיגער רייזע אין אייראָפּאַ.

מיין רייזע האָט ה' קאַהאַן געענטפערט טראָגט איצט אַ פריוואַטען כאַראַקטער. איך בין געווען אין בערלין, פאַריז, לאָנדאָן, דובלין, וואו איך האָב שטודירט דאָס לעבען פון די אירלענדער. נאָך דער „איידזשענסי"-קאָנפערענץ וועל איך בעזוכען גריכענלאַנד, שפאַניען, און דאַן גענף און וויען. ה' קאַהאַן האָט אויך צוגעגעבען, אַז דער 5-טער באַנד פון זיינע זכרונות וועט אין גיכען ערשיינען און ער האָפט צו פערעפענטליכען אַ 6-טען באַנד (י.ט.אַ.)

„מיר האָבען פריהער געשלאָגען און מיר וועלען אויך ווייטער שלאָגען"

יודישע בעפעלקערונג אין קאָראָסטען לעבט איבער פאָגראָם-שרעק.

מאָסקווע, (י. ט. א.) די יודישע בעפעלקערונג פון דעם שטעטעל קאָראָסטען וואָלינער גובערניע, האָט איבערגעלעבט שווערע עטליכע שעה, ווען אַן אָרגאַניזירטע גרופּע אַנטיסעמיטישע באַהן-אַרבייטער האָט זיך געלאָזט פון וואָקזאַל אין שטעטעל אַריין און גענומען בעפאַלען די יודישע הייזער.

די כוליגאַנעס, אַלע שכורים, האָבען געריסען די לאָדענס פון די יודישע הייזער, נישט מאַכענדיג קיין אונטערשיד צווישען האַנדווערקער, אַרבייטער און הענדלער. קיין איינצעלהייטען וועגען דעם אָנפאַל זענען נאָך דערווייל קיין מאָסקווע נישט אָנגעקומען. דער קאָרעספּאָנדענט פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור איז אָבער אינפאָרמירט, אַז אַ צאָהל יודישע האַנדווערקער האָבען געליטען שאָדענס. כוליגאַנעס האָבען געריסען אפילו די שילדען פון יודישע שוסטער און שניידער.

דער אָרטיגער מאַכט איז געלונגען בעצייטענס אָנצונעמען די נויטיגע מיטלען און אַרעסטירען איניגע פון די שולדיגע. אַן אויספאָרשונג וואָס איז דורכגעפיהרט געוואָרען צווישען די באַהן-אַרבייטער פון קיעווער קרייז האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער אַנטיסעמיטיזם צווישען די אייזענבאַהן-אַרבייטער איז איצט זעהר שטאַרק. בעזונדערס אין קאָראָסטענער געגענד און אין אָלעווסק.

אין קאַזאַטין, קיעווער גוב. איז אויף אַ פערזאַמלונג פון באַהן-אַרבייטער עפענטליך ערקלערט געוואָרען: „מיר האָבען פריהער געשלאָגען יודען, מיר וועלען זיי שלאָגען אויך איצט".

אויף דער סטאַנציע ראַסטאָנאָיעוואַ האָבען אַ גרופּע באַהן-אַרבייטער מערדעריש צעשלאָגען אין מיטען העלען טאָג אַ געוויסע צאָהל יודישע „דאַטשניקעס", שלאָגט די זשידעס וועלען זיי נישט שפאַצירען מיט אונזערע רוסישע מיידלעך", האָבען די כוליגאַנעס געשריען. צווישען די געליטענע איז אויך געווען אַ יודישע פרוי און אַ קליין קינד.

פון סאַראַטאָוו ווערט מיטגעטיילט, אַז אויף דער באַהן-סטאַנציע קומט פאָר אַ ביטערע אַנטי-יודישע קאַמפּאַניע געגען די געצעהלטע יודישע אַרבייטער, וואָס געפינען זיך דאָרט. די אַנטיסעמיטען ווילען דורכאויס פערטרייבען די יודישע אַרבייטער און זיי צווינגען צו פערלאָזען די אַרבייט אויף דער באַהן.

שעהנע מעשיות פון דער גאַנצער וועלט

אָפּעראַציע איבער אַ טיגער און העלפאַנט.—געהיימנישפולע פערגיפטונגען.—יקרות פון די ענגלישע געריכטען

אין איינעם פון די פאַריזער צירקען האָט מען די טעג דורכגעפיהרט צוויי קאָמפּליצירטע אָפּעראַציעס: ביי אַ יונגען בענגאַלישען טיגער האָט מען אַרויסגעריסען צוויי מילך-ציין און ביי אַ ווייסען העלפאַנט האָט מען אָפּגעזעגט אַ צובראָכענעם נאָגעל.

אַוועקצולעגען דעם טיגער אויפ'ן אָפּעראַציאָנס-טיש איז געווען נישט לייכט. דער פּאַציענט האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר זעהר נערוועזיש און ער האָט אַ לענגערע צייט נישט צוגעלאָזט צו זיך דעם בענדיגער, ער האָט געקלאַפּט מיט דער לאַפּע אין טיש, גערעוועט און דראָהענד געעפענט דעם פיסק מיט די קראַנקע מילך-ציין. ענדליך האָט מען איהם שטאַרק געבונדען, אין מויל אַריינגעזעצט אַ ברעט און דער וועטערינאַר איז צוגעטרעטען צו דער אַרבייט. נישט קוקענדיג אויף דעם מורא'דיגען וואָיען פונ'ם טיגער האָט מען איהם לויט אַלע כללים פון אַנטיסעפּטיק אַרויסגעריסען די ציין און בעשמירט די פרישע וואונד מיט יאָדינע. נאָכדעם האָט מען דעם טיגער צוריק איינגעאָרדענט אין זיין שטייג און ער האָט זיך באַלד בערוהיגט.

מיט'ן העלפאַנט איז געווען גרינגער. דער קראַנקער, וואָס וועגט 6000 קילאָ, האָט נאָכגעגיבען אַוועקגעשטעלט די לאַפּע אויף אַ טומבע און פרידליך געקלאַפּט מיט די אויערען ביז דער וועטערינאַר האָט איהם אָפּגעזעגט דעם נאָגעל. ווען אַלץ איז געווען פערענדיגט האָט דער העלפאַנט אַלס צייכען פון דאַנקבאַרקייט חבר'יש אַרומגעכאַפּט דעם וועטערינאַר מיט דער העלפאַנטען-נאָז, איהם אויפגעהויבען אין דער לופטען, געהאַלטען עטליכע מינוט און פאָרזיכטיג איהם אַראָפּגעלאָזט אויף דער ערד.

*

אין דער לאָנדאָנער פּרעסע איז פיל קאָמענטירט געוואָרען דער געהיימניספולער דרייפאַכער מאָרד דורך פערסמען, וועלכער איז פאָרגעקומען אין קראָידאָן.

אויף דער זומער-וואוינונג אין קראָידאָן איז דעם 15 פעברואַר ה. י. געשטאָרבען די 40-יעהריגע מיס וויערא סידנעי, וועלכע האָט געוואוינט צוזאַמען מיט איהר מוטער מיסיס וויאָלעט סידנעי, אַן אַלמנה נאָך אַ הויכען בעאַמטען. וויערא סידנעי האָט פלוצים בעקומען שווערע וועהטאָגען פון בויך, שטאַרק געבראָכען און געשטאָרבען. דער דאָקטאָר האָט געמיינט, אַז דער טויט איז געקומען פון אַן אינערליכען בלוט-אויסגוס און האָט אַרויסגעגעבען אַן ערלויבעניש די טויטע צו קבורה צו ברענגען.

אין דריי וואָכען אַרום איז פונקט מיט די זעלבע סמנים געשטאָרבען די מוטער, וויאָלעט סידנעי. לויט דער פעראָרדנונג פון דער מאַכט איז אַ דורכגעפיהרט געוואָרען אַ סעקציע פון דעם טויטען קערפער און עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז ביידע פרויען זענען פערסמט געוואָרען מיט אַרשעניק. אין אַפּריל איז געשטאָרבען אויף דעם זעלבען אופן אויך דער איידעם פון פרוי סידנעי אויך די סעקציע פון זיין קערפער האָט בעוויזען אַ פערסמונג מיט אַרשעניק און דער פערברעכער איז נאָך ביז איצט נישט ענטדעקט.

*

(ב) איינער פון די לאָנדאָנער ריכטער סקרעטאַן-ווייזט אָן אויף דעם כסדר וואַקסענדען יקרות פון די לאָנדאָנער געריכטען. ער בעווייזט, אַז פאַר אַן איינפאַכען בירגער וועט באַלד זיין אונמעגליך זיך צו ווענדען אין עפעס אַן ענין צום געריכט.

דאָס לאָנדאָנער ציוויל-געריכט האָט די טעג בעטראַכט אַן אַפּעלאַציע פון אַ גאַנץ געוועהנליכען פראָצעס און נאָך דעם פראָצעס האָט איינער פון די צדדים געדאַרפט בעצאָהלען 650 פראַנק ערפאַר וואָס דאָס געריכט האָט אָנגענומען דעם ענין צום איבערזעהען. פאַר דעם אויסטרעטען די עדות 1500 פראַנק, 7000 פראַנק פאַר בעהאַנדלען דעם פראָצעס דעם עלטערען אַדוואָקאַט 1000), דעם יונגערען 6000 און אַ קליינעם בעאַמטען 8000 פראַנק. אין אַן אַנדערען פאַל האָט איינער געדאַרפט בעצאָהלען נאָך מעהר: דעם פערטיידיגער 17000 פראַנק דעם געהילף 10,000 און דעם סעקרעטאַר 12000 פראַנק.

די סומען זענען פערהעלטנישמעסיג בעשיידען אין איניגע פאַלען נעהמען די פערטיידיגער קאָלאָסאַלע האָנאָראַרען און פערגעסען אויך נישט די סעקרעטאַרען, וועלכע פיהרען די פאָרבערייטונגס אַרבייט.

אַלטער גייסט

און נייע צייטען

דייטשלאַנד איז שטענדיג שטאָלץ מיט איהר קונסט און וויסענשאַפט. ביי יעדער געלעגענהייט לאָזט זי וויסען, אַז זי איז דאָס לאַנד פון דיכטער און דענקער. אָבער דאָס איז אַלץ גערעדט, ווען דער דיכטער איז אַ פולבלוטיגער דייטש, ווען דער דענקער איז נישט מזרע היהודים, קוים אָבער פליסט אין די אָדערן פון די דיכטער און דענקער יודיש בלוט, איז זייער דיכטונג קיין קונסט נישט און זייער וויסענשאַפט קיין וויסענשאַפט נישט.

נאָך מעהר: יודישע דיכטער ווערן בעשמוצט און בעשפיגען, יודישע דענקער און וויסענשאַפטסלייט ווערען פערשוויגען, פערשטויסען, פערפאָלגט און טעראָריזירט.

אין די גרויסע ליטעראַרישע סאַלאָנען איז נאָך היינט עד היום אַ „פערפלוכטער יודע". פון זיינע ווערק איז נאָך דער חרם נישט אַרונטערגענומען. בערנע'ס „בריף אויס פאַריז" זענען נאָך איצט טריף-פסול, צו וועלכע מען טאָר זיך נישט צוריהרען. אויך בערטאָלד אויערבאַך'ס „שוואַרצוואַלדער דאָרפסגעשיכטען" פעהלט נאָך דער שטעמפעל פון ריינער ליטעראַטור.

און זיי זענען נישט די איינציגע.

אין דער צייט פון קייזעריזם, פלעגט מען יודישע געלערנטע נישט צולאָזען צום מזוח-וואַנט פון די אוניווערזיטעטען און אַקאַדעמיעס, נישט געקוקט, וואָס מיט זייערע וויסענשאַפטליכע אויפטואונגען פלעגט קלינגען די וועלט.

דער גרויסער יודיש-דייטשער פילאָזאָף געאָרג זימעל, וואָס איז בעוואוסט אין אַלע אַקאַדעמישע און ליטעראַרישע קרייזען, האָט מען צו אַ פולער פראָפעסאָר-שטעלע נישט צוגעלאָזען. הגם ער איז געווען אַ שטאָלץ פון דעם בערלינער אוניווערזיטעט. דעם בעריהמטען עקאָנאָמיסט יאַסטראָוו, וואָס איז שפעטער געוואָרען דער דירעקטאָר פון דער בערלינער האַנדעלס-אַקאַדעמיע, האָט מען עטליכע צעהנדליג יאָהר נאָכאַנאַנד נישט געגעבען אפילו דעם פראָפעסאָר-טיטול, הגם זיינע לעקציעס פלעגען זיין די בעזוכטסטע און זיינע ווערק די פאָפולערסטע און די מעהרסט געלייענטע.

אין דער דייטשער רעפובליק איז די מערכה פון די יודישע וויסענשאַפטסלייט נישט פיל בעסער.

ביי אונז אין זכרון זענען נאָך פריש די סקאַנדאַלען, וואָס די דייטשע סטודענטענשאַפט פלעגט מאַכען אויף אַלבערט איינשטיין'ס לעקציעס. אט דער גרעסטער געלערנטער פון אונזער צייט. דער הר בדרא איז געווען געצוואונגען צו פערלאָזען די בערלינער קאַטעדרע, אום אויסצומיידען די קוויטשערייען און פייפערייען פון די אַנגע'יחסנ'טע פרייסיש-דייטשע בורשען...

איצט זענען ענטפלעקט געוואָרען פאַקטען, וועלכע לאָזען נישט איבער קיין צווייפעל, אַז דער אַנטיסעמיטישער יונקערישער גייסט הערשט נאָך מיט זיין גאַנצער מיאוס'קייט.

דער יודישער דעפוטאַט ד"ר מאָזעס, דער אָפיציעלער דאָקטאָר פון דייטשען רייכסטאַג, האָט דערצעהלט אין פאַרלאַמענט איבער די גייסטיגע יסורים, וואָס דער בעריהמטער יודישער געלערנטער ד"ר מאַקס גערסאָן, וועלכער האָט ערפינדען אַ מיטעל געגען שווינדזוכט, האָט געהאַט אויסצושטעהן פון זיינע דייטשע דאָקטוירים קאָלעגען. מען האָט איהם אָנגעטון אַלערליי נגישות און נשיכות. אין אָנפאַנג האָט מען איהם פערשוויגען, שפעטער האָט מען פערשפרייט קלאַנגען, אַז ער איז אַ שאַרלאַטאַן. מען איז געגאַנגען אַזוי ווייט, דאָס מען האָט איהם אויסגעשלאָסען פון דאָקטוירים-פעראיין, וואָס דאָס האָט זיך זעהר לייכט אָפּגערופען אפילו אויף דער מאַטעריעלער לאַגע פון דעם גע'רודפ'טען וויסענשאַפטסמאַן.

אַ ספעציעלער אַנטיסעמיטישער כלל: דער יוד איז טריף און זיין וויסענשאַפט איז נישט כשר'.

ט.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינגענע פראַצאָווניע פון ווענטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וואַקלאַדקעס אויף פלאַטפוסען, קינסטליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. ו. עמפאַנגט פון 5—7 אָוו.
צוריקגעקעהרט.

דאס לאדזער לעבן

15
דאנערשטאג
ט
אב תרפ"ט

אויגוסט
זון-אויפגאנג 4.15
זון-אונטערגאנג 7.05

מיליטערישע איבונגען פאר רעזערוויסטן

דער לייטער פון לאדזער ד. אָ. ק. גענעראל מאלטשאַנאָווסקי האט פארעפענטליכט פאלגענדע באקאנטמאכונג: דער ה' קריגס-מיניסטער האט פון 26 אפריל ה. י. פאראָרדענט צו רופן אויף איבונגען אויפ'ן גאנצן שטח פון דער רעפובליק פאלגענדע קאטעגאריעס פון רעזערוו:

1) אונטעראָפיצירען פון יאהר-גאנג 1896 פון פיעכאטע, טאנקס, קאוואלעריע, ארטילעריע, סאפיאָרען, באהן-סאפיאָרען און אויטא-סאפיאָרען. א חוץ דעם פון די אונטעראָפיצי-רען יאָהרגאנג 1896 פאָלגענדע קאטעגאָריעס ספעציאליסטען: פון די פערבינדונגס-פולקען — טעלעגראפיסטען, טעלעמעכאניקער בוי, לייטער פון אויטאָס און מאָטאָציקלען; פון ראדיאָטעלע-גראפישען פולק — ספעציאליסטען ראדיאָטעלע-גראפיש, ראדיאָ-מעכאניקער און שאָפערס.

2) אונטעראָפיצירען און שערע-גאוועס פון 1903 י. פון פאָלגענדע מינים געוועהר: פיעכאָטע, טאנקס, פליה-מיליטער, באלאָן-מיליטער, סאפיאָרען, פערבינדונגס-מיליטער און אויטאָס.

3) אונטעראָפיצירען פון יאָהרגאנג 1903 פון די טאבאָרען פון געזונדהייטס-דינסט, בעוואָפ-נונג און אינטענדאנטור.

4) אונטעראָפיצירען און עלטע-רע שערעגאוועס קאוואלעריע פון 1903 און שערעגאָוועס פונ'ם זעלבען יאָהר-גאנג ספעציאליסטען: פון בעדינונג, פערבינדונגס-גפיאָנערען און פאנצער-אויטאָס.

5) אונטעראָפיצירען און שערעגאָוועס פון י. 1903 פון ראדיאָ-טעלעגראפישען פולק מיט די פאָלגענדע ספעציאליסטען:

ראדיאָטעלעגראפיסטען, ראדיאָמעכאניקער און שאָפערן.

6) שערעגאָוועס פון י. 1903 פון זשאַנ-דארמעריע (נאָר זשאנדארמען).

7) שערעגאָוועס פון י. 1901 פון די אויטאָ-אָפטיילונגען (נאָר שאָפערן).

8) אונטעראָפיצירן און שערע-גאָוועס פון י. 1903 פון וועטערינאר דינסט, וועלכע האָבן א געענדיגטע אונטער-אָפיצירען-קורס און א פאך אויסבילדונג אלס סא-ניטאר וועטערינאר, אָדער א קאָוואל פון די גע-ווענליכע קרייז-פערד-שפּיטאלען.

9) אונטעראָפיצירען און מאטראָ-סען י. 1903 וואָס זענען צוגעטיילט צו דער פינסקער פלאָטיליע.

10) אונטעראָפיצירען און שערע-גאָוועס פון י. 1902 פון די פליה פול-קען פון פאָלגענדע ספעציאליטעטען: טעלעפאָ-ניסטען, ראדיאָטעלעגראפיסטען, ראדיאָ מעכאני-קער. מעכאניקער, פאָטאָלאבאראנטען, שאָפערען, מאָטאָציקליסטען, מעטערעאָלאָגען און די וואָס רע-פערירען געוועהר („רושניקאזש"), א חוץ דעם אויך שאָפערען פון י. 1901 און 1904.

11) אונטעראָפיצירען און שערעגאָוועס פון י. 1902 פון די באלאָנען-אָפטיילונגען פון פאָל-גענדע ספעציאליסטען: טעלעפאָניסטען, צוגריי-טער, מעטערעאָלאָגען, שאָפערען און מאָטאָציק-ליסטען.

12) אונטעראָפיצירען און שערע-גאָוועס סאפיאָרען באהן-סאפיאָרען פון אלע יאָהרגענג מיט פאָלגענדע ספע-ציאליטעטען: ספעציאליסטען פייער-ווארפער, בריק-מאָנטערען, וואָס זענען צוגעטיילט צום בריק-באָן, ספעציאליסטען רעפלעקטאָריסטען-צוהערער, וואָס זענען צוגעטיילט צום עלעקטראָטעכנישען באָן.

13) אונטעראָפיצירען פון די יאָהרגענג 1890, 1891, 1894, 1895, 1898, 1899, 1900, 1901 און 1902 ווי אויך די עלטערע שערעגאָוועס און שערעגאָוועס פון די יאָהרען 1899, 1900 1901 און 1902, וועלכע זענען גערופען געוואָ-רען צו די איבונגען אין 1928 י. און האָבען צוליב וועלכע ס'איז סבות די איבונגען נישט אדורכגעמאכט.

די רעזערוויסטען, וואָס ווערען גערופען צו די איבונגען און וואוינען, אָדער געפינען זיך צייטווייליג אין לאָדז, אויפ'ן שטח פון די פּאָלי-ציי-קאָמיסאריאטען 2, 3, 5, 8, 9 און 11 און האָבען ביז איצט נישט דערהאלטען קיין אויפפאָ-דערונגען צוצושטעלען זיך צו די מיליטערישע איבונגען אָדער האָבען צוליב וועלכע ס'איז סבות נישט אדורכגעמאכט הייאָהר די איבונגען דאר-פען זיך העכסטענס ביז צום 15 סעפטעמבער 1929 זיך מעלדען אין פ.ק.או. שטאָט 1 (נאַרוטאָוויטשא טראַגאָווא 18), 9 א זייגער אינדערפריה. פון דאָרט וועלען זיי אָפגעשיקט ווערען צו זייערע מיליטערישע טיילען.

רעזערוויסטען, וועלכע וואוינען אין לאָדז אָדער געפינען זיך דאָ צייטווייליג אויפ'ן שטח פון די פּאָליציי-קאָמיסאריאטען 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14, וועלכע האָבען ביז איצט נישט בעקומען קיין אויפפאָדערונגען צוצושטעלען זיך אָדער האָבען צוליב וועלכע ס'איז סבות נישט אדורכגעמאכט די איבונגען, דארפען זיך שפּעט-סטענס ביז'ן 15 סעפטעמבער מעלדען אין פ.ק.או. שטאָט II (נייע ציגעל גאס 51), 9 א זייגער אין דערפריה. פון דאָרט וועלען זיי אָפגעשיקט ווערען אין זייערע מיליטערישע טיילען.

אין לאָדזער און בזשעזשינער קרייז:

דארף מען זיך מעלדען שפּעטסטענס ביז'ן 2 סעפטעמבער אין פ.ק.או. לאָדז-קרייז (פּיעטרקאָ-ווער 187) 8 אזייגער אינדערפריה.

די גערופענע דארפען מיטברענגען זייערע מיליטער-ביכלעך מאָביליזאציע-קארטען און אלע מיליטערישע דאָקומענטען וואָס זיי בעזיצען.

פאר נישט אויספיהרען די דאָזיגע פאָראָרד-נונג וועט מען בעשטראָפט ווערען, מ'קען אויך צוגעצויגען ווערען צו פאראנטוואָרטליכקייט פאר דעזערציע.

מ'קען נאָך אָנגעבען מאָטיווירטע ביטעס וועגען בעפרייען פון די איבונגען ביז 1930 י. די ביטעס דארף מען אָנגעבען ביז צום 15 אויגוסט אין פ.ק.או. לאָדז שטאָט 1.

דאָס אָנגעבען די ביטע בעפרייט נישט פון צושטעלען זיך, אויב דער פּעטענט וועט נישט בעקומען קיין תשובה ביז דעם 1 סעפטעמבער.

פּאָבאָר-ענינים

(2) די לאָדזער וואָיעוואָדזטווע האָט נעכ-טען בעקומען א צירקולאר פון אינערן-מיניסטע-ריום וועגען מזריצינישער אויספאָרשונג פון די פּאָבאָראָווע אויך פאר'ן אריינציהען זיי אין די מיליטער-רייהען. ווען עס וועט פעסטגעשטעלט ווערען, אז דער דאָקטאָר האָט בעת דער ערשטער אויספאָרשונג פערזעהען און פערקוואליפיצירט אלס טויגבאר צו מיליטער-דינסט אזעלכען, וועל-כער איז קראנק און דארף אין דער ווירקליכקייט בעקומען קאטעגאָריע C און 9 .D — וועט דער דאָקטאָר צוגעצויגען ווערען צו פאראנטוואָרטליכ-קייט.

שטאט פּרעזידענט בעזוכט די אינוועסטיציע-ארבייטען

(X) דער שטאָט - פּרעזידענט זשעמיענצקי האָט נעכטען, צום ערשטען מאָל נאָך זיין קראנקהייט, בע-זוכט אלע ע-טער, וואו עס ווערען געפיהרט די אינוועסטיציע-ארבייטען, פון דער שטאָט, ווי אויך די קאנאליזאציע-ארבייטען.

טראַמוואַי וועט קורסירען אויף פּעטריקאָווער גאַס נאָר אויף איין ליניע

(מ) נעכטען האָט די פערוואלטונג פון די טראמוואַיען מיטגעטיילט דעם מאגיסטראט, אלס ענטפער אויף דער רעיענטאלער אויפפאָדערונג, אז זי נעהמט אָן די אלטערנאטיווע צו שליסען פאר דער טראמוואי-בעוועגונג איין ליניע אויף דער פּעטריקאָווער צווישען פשעיאזד און פריי-הייטס-פּלאַץ.

די ארבייט ביים איבערבויען און רעגולירען די טראמוואי-ליניע אויף דער פּעטריקאָווער גאס, וועלכע דארף אספאלטירט ווערען, הויבט זיך אָן פרייטאג דעם 16 ד. ח. 4 א זייגער אינדערפריה.

שוץ געגען נישט-עהרליכע בעלי-חובות

(2) דער צענטראלער סוחרים-און פאבריקאנ-טען-פעראיין (פּיעטרקאָווער 10) האָט פאָרגענומען אַן אַקציע צו שיצען זיינע מיטגלידער פאר די נישט-עהרליכע בעלי-חובות.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאפען ביים פעראיין א קרעדיט-שוץ-אָפטיילונג, אלע פּראָטעס-טירטע וועקסלען זאָלען רעגיסטרירט ווערען און די נישט געוויסענהאפטע באנקראָטניקעס וועלען ארויסגעצויגען ווערען אויף א שווארצע ליסטע. די דאָזיגע ליסטע וועט פונאנדערגעשיקט ווערען אלע מיטגלידער פון פעראיין און די ארויסגע-טראָגענע אויף דער שווארצער ליסטע וועלען נישט בעקומען קיין קרעדיטען און מ'וועט מיט זיי בכלל נישט שליסען קיין שום האנדעלס-טראנ-זאקציעס.

די פירמעס וואָס וועלען זיך ארויסברעכען פון דער דיסציפּלין וועלען פערעכענט ווערען פאר אומסאָלידע סוחרים.

די קרעדיט-שוץ-אָפטיילונג וועט אויך איינ-קאסירען פאר פּראָטעסטירטע וועקסלען ביי פּראָ-ווינצער סוחרים און וועט אויספיהרען די פער-מיטלונגס-ראָל ביי פערשידענע קאָנפליקטען צווי-שען די פעראיינס-מיטגלידער.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

צוריקגעקעהרט

ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענע-רישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנד-לונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אָן פון 8 פריה ביז 2 נ.מ. און פון 6–9 אוו.

פון דער האנדעלס-קאמער

אין האנדעלס-קאמער אין לאָדז (טראגאָווא 63) געפונען זיך פאָלגענדע פאָרשלאגען:

די פּוילישע געזאנדשאפט אין בעלגראד מעלדעט, אז אין יוגאָסלאוויען פיהלט זיך א נויט-בעדערפטיגקייט אין יוטא זעק, פּלוש און לייווענט אמעריקאן.

די פּוילישע געזאנדשאפט אין טערקיי האָט געמאָלדען אין דער האנדעלס-קאמער, אז א גאנ-צע רייהע טערקישע פירמעס ווילען איבערנעהמען די פאָרשטעהערשאפט פון פּוילישע טעקסטיל-פאבריקען, וואָס אינטערעסירען זיך מיט עקספּאָרט פון פלאנעל קיין טערקיי.

* * *

דער פּאטענטען-אמט האָט צוגעשיקט דער האנדעלס-קאמער א ברייטע ערקלערונג וועגען נישט עהרליכער קאָנקורענץ. אין דער ערקלערונג ווייזט דער פּאטענטען-אמט אָן, אז דורך דער רעגיסטראציע פון ענטשפּרעכענדע האנדעלס-צייכענס אין פּאטענטען-אמט בעקומט די ענט-שפּרעכענדע אונטערנעהמונג די אויסשליסליכע רעכט צו בעצייכנען איהר אויסארבייטונג, וועלכע איז פערעגיסטרירט און בעקומט פאר די צייכענס איבער'ן גאנצען לאנד שוץ-רעכט.

עס ווערען בעטראכט אלס בייזוויליגקייטען, ווען עמיצער וויל רעגיסטרירען אָפּצייכנונגען, וועלכע זענען עהנליך צו שוין פערעגיסטרירטע און בעקאנטע אזוי, אז מען קען פערטוישען און אָנ-נעמען די סחורה פון דער נומער פאר דער שוין בעקאנטער פירמע און בעקאנטען צייכען. אין אזא פאל זאָגט דער פּאטענטען-אמט אָפּ צו רע-גיסטרירען דעם נייעם צייכען.

אין דעם פּאטענטען-אמט זענען אריינגעפאל-לען 26,745 צייכענס צו פערעגיסטרירען. עס זענען בעשטימט געוואָרען 18,385, אָפּגעזאָגט האָט מען 7,086.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנא 43, טעל. 32-41

צוריקגעקעהרט.

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוועכע קראנקהייטען. היי ונג מיט קווארץ-לאָמפען (האָר-אויספאל)

נעמט אָן פון 8–10 און פון 5–8 אָוועגד.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאָוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

אויפ'ן פערלאנג פון פּובליקום זענען די פאָרשטעלונגען פון בעליבטען ארטיסט

מ. לאמפּע פ. מענדעלעוויטש

— פערלענגערט געוואָרען —

לעצטע וואָך צו ביליגע פּרייזען!

שבת, דעם 17-טען אויגוסט, 9 א זייגער אָוונט פּרייזען פון 80 גר. ביז 3 זל.
פּרעמיערע! צום ערשטען מאָל אין לאָדז דער שלאגער פון די גרעסטע טעאטערן

ליבע און חוב

אין 4 אקטען פון ל. קאבריו
הויפּטראָל סעם – מ. לאמפּע

שבת, דעם 17-טען, 4 נאָכמ. פון 50 גר. ביז 2 זל. די אויסגענומענע פּיעסע

יודישע גליקן

אין 3 אקטען פון מאריאסין.
הויפּטראָל „יאָשע בעל-עגלה"–מ. לאמפּע.

מאָנטאג, דעם 19-טען 9 אָוו. פון 50 גר. ביז 2 זל. די אין לאָדז בעליבטע פּיעסע

דער תלמיד חכם

אין 5 אקטען פון ראקאָוו.
הויפּט-ראָל „אלתר" – מ. לאמפּע.

זונטאג, דעם 18-טען 9 אָוו. פון 50 גר. ביז 2 זל. אויפ'ן פערלאנג פון פּובליקום מאריס לאמפּע אין זיין קונסט-ראָל אלס

טוביה דער מילכיגער

אין 4 אקטען פון שלום עליכם.
הויפּטראָל „טוביה" – מ. לאמפּע.

דינסטאג, דעם 20-טען צו פּאָפּולערע פּרייזען, צום 2-טען מאָל
דער שלאגער פון די גרעסטע טעאטערן

ליבע און חוב

אין 4 אקטען פון ל. קאבריו.
הויפּטראָל „סעם" – מ. לאמפּע.

ס'נעמט אנטייל דאָס גאנצע פּערסאָנאל. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע
אדמיניסטראטאָר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.

חורבן...
(תשעה-באָב-שטימונגען)

די תשעה באָב־שטימונגען אויף דער שרישער מאָס זענען אַ מעשה שבכל יום...

דאָס איז מעהר, ווי אַ פּאַראַדאָקס:

אונזער ייִדיש לעבען איז אַזוי קאָנסטרואירט אָדער ריכטיגער, רעקאָנסטרואירט, אַז דער חורבן ליגט אונז פֿאַר תמיד אָן אין דעם מאַרך פֿון די ביינער, און ער האָט זיך אַזוי איינגעגעסען, אַז אפילו ווען מיר קומען צו דעם טאָג־טעגליכען לעבען מיט בויער־אויפטוערישע כוונות, לויערט שוין אויף זיי און אין זיי דאָס חורעמעל פֿון רעסטרוקציע, פֿון חורבן.

צי איז אין דעם דאָזיגען אומגליק, אין אָט דער פֿערשאָלטענקייט שולדיג בלויז דער עקאָנאָמישער הפקר און באַרענלאָזיגקייט, אין וועלכער דער ייִד לעבט?

צי איז דאָס נאָר די ריכטיגע סיבה פֿון אונזער אָרעמקייט — דער מאַטעריעלישער דלות?

מעגליך, אַז דאָס איז די סיבה, און מעגליך אויך, אַז נישט נאָר דאָס אַליין.

אַ פֿאַקט איז, אַז „אין די רוחניות־פּאַלאַצען פֿון אונזער נשמה'דיגען לעבען", ד. ה. אין אונזער קולטור־לעבען, פֿערנעהמט דער „זכר לטיט" דעם חשוב'סטען אָרט, און ער וואַקסט און וואַקסט אין דער לענג און אין דער ברייט, אין דערנידער און אין דער הויך.

אַ פֿאַקט איז, אַז ער פֿערנעהמט שוין ביי אונז אַלע ווינקלען, און אין דעם היכל לויפֿען אום פֿוקסען, קלוגע, כיטרע פֿוקסען, וואָס שפּעקולירען דאָס רוב אויף דער פֿאָלקס־פּענקשאַפֿט, וואָס איז אייביג. אין דעם אונטערבעוואוסטזיין...

יאָ, די חורבן־שטימונגען לעבען אין אונז שטענדיג, — אין אונזער פֿרייד און לייד — מען אַפילו מיר נעהמען נישט אין בעטראַכט דעם איסור, אַז מען טאָר זיך נישט איבעריג פֿרעהען.

שטענדיג איז דאָ די גע־עמפּטע שטימונג, דער שוואַרצער־זעהערישער אונטערטאָן, ווען אַפילו די בריליען זענען בלוי, און דער הימעל פֿון הבטחות ... ?

אָבער פֿון הבטחות דערהאַלט זיך דאָך אונזער נאַציאָנאַלער בטחון, און —

אויב דער רוימער האָט געמיינט, אַז אין אַ געזונדטען קערפּער איז דאָ אַ געזונדטער גייסט, מיינען מיר —

אַז אין דעם אָרימען (פֿעראָרימטען) חומר קען זיין און מעג זיין אַ רייכע רוחניות.

אָט אָ די האָפֿענונג דערהאַלט אונז ביים גלויבען אין אַ ווידערגעבורט, אין אַן אויסלייזונג פֿון'ם גייסט!

מן.

קאָמיסיע צו רעגולירען חובות
ביים צענטראַלען סוחרים-פֿעראיין

(2) עהערנעכטען איז אין לאָקאַל פֿון צענט־ראַלען סוחרים-פֿעראיין (פּיעטרקאָווער 10) פֿאָר־געקומען אַ זיצונג פֿון דער קאָמיסיע צו רעגולירן די חובות.

אויפ'ן טאָג-אָרדנונג האָבען זיך געפֿונען די ענינים פֿון דריי פֿירמעס: ב. ליפּשיץ (גאָוואָמיע־סקאַ 20) גאַלאַנטערי לאַגער.

די פֿירמע אייכנער (אַלט-שטאָט 6) וועלכע האָט פֿאָרגעלעגט צו רעגולירען 50 פּראָצענט. אַזוי ווי די קרעדיטאָרען זענען דערויף נישט איינגעגאַנגען, האָט מען דעם ענין אָפּגעלעגט ביז צו דער צווייטער זיצונג.

די פֿירמע שניידעראָוויטש (קאָנסטאַנטינער 8) איז געקומען צו אַן אויסגלייך מיט די קרעדי־טאָרען אויף 50 פּראָצענט רעגולאַציע.

DR. MED.
A. URYSON
אינערליכע קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אָן פֿון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.
Konstantynowska 20, telef. 35-85.

שייטלען
צו מעסיגע פּרייזען צו בעקומען ביי
פּאַרזשוצקאַ, האַמיענאַ 5.

לאָדזער אינדוסטריעלער קויפֿען אויס די אַקציעס
פֿון דער אַקצ. געז. ס. ראָזענבלאַט

(x) ווי מיר דערוויסען זיך קומען איצט פֿאָר ערנסטע אונטערהאַנדלונגען צווישען די לאָדזער אינדוסטריעלער, וועלכע פֿערטראַקטירען אויסצו־קויפֿען די אַקציעס פֿון דער אַקצ. געז. ס. ראָזענ־בלאַט.

נעכטען זענען אין דעם ענין פֿאָרגעקומען אין וואַרשא די פֿאַרבעראַטונגען מיט דער בע־טייליגונג פֿון דער דירעקציע פֿון באַנק גאָספּאָד. קראַיאָוועגאָ.

עס געהען אום קלאַנגען, אַז צו דעם קאָנ־סאָרציום וועלען געהערען אין דער ערשטער רייה די לאָדזע אינדוסטריעלער בידערמאַן, אָסער און טעאָדאָר ענדע.

6 רעוואָלווער-שאָסען אין כאַיני
שווער פֿערוואונדעט צוליב אַ ביסעל קאָניטשינע

(2) אַ גרופּע פֿון 6 יונגלעך האָבען זיך נעכטען אין אָוונט צונויפֿגעקליבען אין כאַיני, אויפ'ן פֿעלד פֿון'ם לאַנדווירט קאָוואַלסקי און זיך גענומען אָפּ־רייסען קאָניטשינע פֿאַר זייערע קרוליקעס. אַרום 12 אַ זייגער ביינאַכט, ווען דער זוהן פֿון'ם לאַנדווירט קאָוואַלסקי, דער 23־יעהריגער באָלעסלאַוו איז אַ־היימגעקומען פֿון שטאָט, האָט ער בעמערקט, ווי פֿרעמדע מענשען באַלעבאַטעווען אין זיין פֿאָטערס פֿעלד און ער האָט אָנגעהויבען שרייען. די איבער־נעשראָקענע יונגלעך, האָבען פֿערנומען די דורך זיי אָפּגעשניטענע קאָניטשינע און אָנגעהויבען מיט זיי אַנטלויפֿען. באָלעסלאַוו האָט זיי דאַן אָנגעהוי־בען נאָכשיסען.

פֿון 6 שאָסען, וואָס באָלעסלאַוו האָט געגעבען, האָבען 2 קוילען געטראָפֿען דעם 17־יעהריגען יוזעף פּלעווינסקי פֿון ראָלנע (אין כאַיני) 3 און איהם זעהר שווער פֿערוואונדעט אין בויך און אין האַרץ.

צום פֿערוואונדעטען איז אַרויסגערופֿען געוואָר־רען די שטעטישע פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט איהם א אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפֿיהרט אין שפּיטאָל פֿון הייל. יוזעף. קאָוואַלסקי איז אַרעסטירט גע־וואָרען.

פֿערשווענדעט געלט און ענטלאָפֿען

(2) אין דער גמינע כאַינע האָט דעם אַמט פֿון געהילף-סעקרעטאַר אויסגעפֿיהרט אַ געוויסער וולאַדיסלאַוו אָרדאָן, אַ לאָדזער (נאָוואָ-טאַרגאָוואַ 8).

דער סעקרעטאַר פֿון דער גמינע האָט געהאַט צו זיין געהילף דעם פֿולען צוטרוי און איהם איבערגעגעבען איינצוקאַסירען געלד פֿאַר מעל־דונגען.

מיט אַ צייט צוריק האָט דער סעקרעטאַר בעמערקט, אַז אין קאַסע פֿון דער גמינע איז נישט אַלץ אין אָרדנונג. האָט ער אויפֿגעפֿאָדערט דעם געהילף-סעקרעטאַר אָרדאָן ער זאָל צושטעל'ן די ראַפּאָרטען. אויפ'ן צווייטען טאָג, איז אָרדאָן נישט געקומען צו דער אַרבייט. מען האָט גע־שיקט צו איהם אַ היים, האָט זיך אָבער אַרויס־געוויזען, אַז ער איז נעלם געוואָרען. די רעוויזיע פֿון דער גמינע-קאַסע האָט בעוויזען אַ דעפֿראַו־דאַציע פֿון אַ גרעסערער סומע געל.

מען האָט געמאָלדען פּאָליציי און נאָך אָר־דאָנען זענען אויסגעשיקט געוואָרען פֿלוג-בריף.

אַרעסטירט אַ געפֿעהרליכען גנב
שוין געהאַט אַנטלאָפֿען פֿון טורמע. — אַ טורמע-וועכ־טער זיך דערשאָסען צוליב איהם

(2) נעכטען ביינאַכט האָט מען אין ראַ־דאָמסק געכאַפּט בעת אַ גנבה אַ געוויסען אַדאַם קיעווסקי.

בעת דער אויספֿאָרשונג האָט זיך אַרויסגע־וויזען, אַז קיעווסקי איז אַ לאָדזער, איז שוין עטליכע מאָל אַרעסטירט געוואָרען פֿאַר גנבות. מיט אַ צייט צוריק האָט ער זיך אויך אַרויס־געכאַפּט פֿון אַרעסט און איז ענטלאָפֿען. דער טורמע-וועכטער האָט, אויס מורא פֿאַר פֿעראַנט־וואָרטליכקייט, זיך דערשאָסען.

קיעווסקי האָט אויף דער פֿריי זיך ווידער גענומען צו זיין „פּרנסה", אָבער אונטער אַן'אַנ־דערען נאָמען, ווען מען האָט איהם אַרעסטירט, האָט ער זיך אָנגעגעבען אַלס סטאַניסלאַוו סטאַוו־סקי, מען האָט איהם אָבער דערקענט און אָפּגע־פֿיהרט קיין לאָדז.

ווען קומט פֿאָר אַ זיצונג אין שטאָט-ראַט

(X) אין אַ געשפּרעך מיט'ן פּרעזעס פֿון לאָדזער שטאָט-ראַט, אינזש. האָלצגרעבער האָט דער לעצ־טער ערקלערט, אַז אַלע בעמיהונגען צוזאַמענצו־רופֿען איצט דעם פּלענום פֿון שטאָט-ראַט האָבען זיך נישט איינגעגעבען, מחמת די גרעסטע מעהר־הייט ראַטמענער געפֿינט זיך נישט איצט אין לאָדז, אַזוי אַז עס איז נישטאָ קיין מעגליכקייט צו דער־גרייכען אַ קוואָרום.

דער פּלענום פֿון שטאָט-ראַט וועט צוזאַמענ־גערופֿען ווערען אויף סוף חודש, און איינע פֿון די וויכטיגסטע פֿראַגען צום בעהאַנדלען וועט זיין די פֿראַגע פֿון דירה-געלד אין די מאַגיסטראַט־הייזער אויף פּאָלעסיע. דער דאָזיגער ענין, רע־כענט מען, וועט אַרויסרופֿען אַ שטאַרקען חילוקי־דעות.

נעכטיגע רינג-קאַמפֿען אין צירק
דעמאַסקירט די שוואַרצע מאַסקע

אין דער ערשטער פּאָר האָבען נעכטען גע־קעמפֿט ביידע ברוטאַלען ווילינג מיט קאַרש'ן, אין דער 16-טער מינוט האָט זיך קאַרש אויסגע־לענקט אַ פֿוס און האָט נישט געוואָלט ווייטער קעמפֿען. דער זיג ווערט אָנערקענט ווילינגען.

דער „טשוואַק" פֿון אָווענד איז געוועזען דער קאַמף שטעקער – שוואַרצע מאַסקע. דער קאַמף איז געפֿיהרט געוואָרען מיט אַ געגענזייטיגער איבערגעוויכט, וואָס ווייטער דענערווירען זיך די קעמפֿער אַלץ מעהר, אין דער 35. מינוט לעגט שטעקער אַוועק די שוואַרצע מאַסקע אויף ביידע לאָפּאַטקעס. די מאַסקע וויל אַנטלויפֿען, דאָס פּובליקום האַלט איהם אָבער איין און צווינגט איהם, אַז ער זאָל זיך דעמאַסקירען, דער געהיימ־נישפֿולער „דושעמס" האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַלס דער סלאָוואַק מאַרני, וועלכער האָט גענומען דער ערשטען פּרייז אויף דער וועלטמייסטערשאַפֿט אין ווין.

אין דער דריטער פּאָר האָבען געקעמפֿט פּינעצקי – שטיבאָר. אין דער 14. מינוט, האָט פּינעצקי פֿערלעגט שטיבאָרן אַ דאָפּעלטען נעלסאָן און נאָך 2 מינוט לעגט ער איהם אַוועק אויף די לאָפּאַטקעס.

היינט קעמפֿען: מאַרני – ווילינג, גאַרקאַ־וויענקאַ – פּאַשאַף אויף אַ פּרייז פֿון 200 זל. און שטעקער – פּינעצקי.

ראַדיאָ-פּראָגראַם
דאָנערשטאָג, 15 אויגוסט

12.10 וואַרשאָ: קאָנצערט פֿון גראַמאָפֿאָן־פּליטעס. 17.00 וואַרשאָ: פּאָפּולערער קאָנצערט. 20.05 וואַרשא: „בעטראַכטונגען וועגען טראַנס־אַטלאַנטישע פֿליהען". 20.30 וואַרשא: קאָנצערט פֿון „דאַלינא שווייצאַרסקא" — פֿראַנצויזישע מו־זיק. 20.30 קראָקא: אָווענד-קאָנצערט. 22.05 וואַרשא: קאָמוניקאַט פֿון פּ.אַ.ט. 22.45 וואַרשא: טאַנץ-מוזיק. 15.00 דאַווענטרי: סימפֿאָנישער קאָנ־צערט. 18.00 מינכען: אָפּערע „דאָן זשואַן" פֿון מאָצאַרט. 20.00 פּראַג: סימפֿאָנישער קאָנצערט. 20.05 וויען: קאָנצערט פֿון ווינער סימפֿאָנישען אָרקעסטער. 20.30 מיילאַנד: „אַנדרע טשעניער" אָפּערע דשאָרדאַן.

ווי לאַנג נאָך וועט איהר אַזוי ליידען פֿון שוויים פֿון די פֿיס און פֿון שלעכטן ריח
נוצט נאָר דעם בעוואוסטען „ראַדיקאַל" פּרייז 30 גר.
און אויך אַ גוט מיטעל צו וואַנצען צו בעקומען נאָר
ב. נ. אַמזוננג-פּערקויפֿער גאָלדבערג, פּיעטריקאָווער 23

אַלע יודען! קומען זעהען די גרויסע טראַגעדיע
פֿון שעקספּיר „אָטעלאָ"
וואָס ווערט דעמאָנסטרירט אין קינאָ-טעאַטער
„SYRENA" אַלעקסאַנדער 37
די הויפּט-ראָלען שפּילען: Emil Jannings
Werner Kraus, Lya de Putti א. אַנד־

די מורא'דיגע באַהן קאַטאַסטראָפֿע אין לאָדז

(ענדע פֿון זייט 1.)

הרוגים, אויך אַלץ, וואָס עס איז געלעגען אין די קעשענעס פֿון זייערע מלבושים און פֿון דעם אַלעם זענען געמאַכט געוואָרען צוויי פּעקלעך און נאָך אַ געהעריגען פּראָטאָקאָל זענען די פּעקלעך איר־בערגעגעבען געוואָרען „חסד של אמת".

מאַיאָר טשעשלאַק האָט ערקלערט, אַז ער האָט נישט קיין רעכט אַרויסצוגעבען די ברמנן'ס נישט אָפּגעוואַשען

די פֿאָרשטעהער פֿון „חסד של אמת" האָבען דערויף געענטפֿערט, אַז לויט'ן יודישען דין דאַרף די טהרה געמאַכט ווערען דורך יודען. דער מאַיאָר האָט די ערקלערונג גענומען אין אַכט און ערלויבט „חסד של אמת" צו מאַכען די טהרה.

מאַיאָר טשעשלאַק האָט געוואָלט געבען וועש און מלבושים. אין וועלכע מען זאָל קובר זיין די יודישע הרוגים.

די פֿאָרשטעהער פֿון „חסד של אמת" האָבען דערויף געענטפֿערט, אַז לויט'ן יודישען דין דאַרפֿען די יודישע הרוגים קובר זיין אין תכריכים, בעזאָרגט דורך יודען.

אַרום 5 אַ זייגער האָט „חסד של אמת" אין דער מיטה פֿון „חסד של אמת".

די צוויי הרוגים אַרויסגעפֿיהרט אויפֿן בית עולם

מאַיאָר טשעשליאַק האָט אויפֿמערקזאַם גע־מאַכט די פֿאָרשטעהער פֿון „חסד של אמת", אַז מען זאָל נישט מאַכען די לוי' אָהן אַ

מיליטערישער עהרען-וואַך

וועלכע עס וועט בעזאָרגען די מיליטערישע מאַכט.

די לוי' קומט פֿאָר היינט, 12 אַ זייגער בייטאָג פֿון טהרה־הויז אויפ'ן בית־עלמין.

חסד של אמת האָט אָוועקגעשטעלט ביי די הרוגים אַן'עהרען משמורים פֿון אָנגעזעהענע מיט־גלידער פֿון'ם פֿעראיין. די משמורים וועלען וואַכען ביי די הרוגים ביז צו דער לוי'.

די מיליטערישע מאַכט מיט חסד של אמת האָבען באַלד טעלעפֿאָניש מיטגעטיילט די עלטערען פֿון די הרוגים וועגען דעם טראַגישען אומגליק.

די עלטערען קומען היינט צו דער לוי'.

„חסד של אמת" פֿאָדערט אויף אַלע מיטגלי־דער אַנטיילצונעהמען אין דער לויה פֿון די צוויי טראַגיש־אומגעקומענע יודישע זעלנער. די לויה קומט פֿאָר היינט, תשעה־באב, 12 אַ זייגער מיטאָג פֿון טהרה־הויז ביים יודישען בית־עולם.

* * *

10 אַ זייגער אינדערפֿריה איז פֿון וואַרשאָ אַרויסגעפֿאָהרען אויפ'ן אָרט פֿון דער קאַטאַסטראָ־פֿע אין לאָדז אַ ספּעציעלע אויספֿאָרשונגס־קאָ־מיסיע בראש מיט'ן פּרעזעס פֿון דער דירעקציע ביענעצקי, אַ פֿאָרשטעהער פֿון קאָמוניקאַציע־מי־ניסטעריום און אַ דעלעגאַט פֿון הויפּט־שטאָב.

* * *

בעת דער קאַטאַסטראָפֿע איז אויך דער'הרג'ט געוואָרען אַ פֿערד פֿון מיליטערישען טראַנספּאָרט.

44 וויכטיג פֿאַר מחותנים 44
קויפֿט נישט קיין
מעבעל
בעפֿאָר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפֿט
גדאַנסקאַ (דלוגאַ)
44 Ch. LAZNIK, tel. 62-56 44
נאָר בײַ מיר קענט איהר קויפֿען מעבעל שיין, גוט און ביליג
44 בעמערק. אויך קויף איך פֿערשידענע מעבעל, דיוואַנעס, פּעלצען. נייםאשינען און צאָהל די העכסטע פּרייזען. געדענקט, 44 נאָר 44 44

Dr. Różaner
ספּעציאַליסט פֿאַר הויט, ווענערישע קראַנקהייטען
און מענער-שוואַכע.
[illegible]
DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-98.
נעהמט אָן פֿון 8—10 און פֿון 5—8, פֿרויען פֿון 3—4
[illegible]

מאָרד-טאַט פון אַ לאָדזער יודישען סטודענט אין בריסעל

דערשיסט זיין קריסטליכע געליבטע אין מיטען גאַס דערפאַר, „ווייל זי איז איהם נמאס געוואָרען"

פון בריסעל איז מען מודיע: אַ שטאַרקע אויפרעגונג האָט אַרויסגערופען דער פאַל, וואָס דער יודישער סטודענט אליעזר לאַזינסקי, געבוירען פון לאָדזער, האָט געטויטעט אין עסטערבעק-בריסעל אויף דער אַוועניו טערוויערען זיין געליבטע, די בעלגישע פרוי מאַריע פערמערש.

דער מאָרד איז פאָרגעקומען ביי פאָלגענדע אומשטענדען:

דער סטודענט לאַזינסקי, 22 יאָהר אַלט האָט זיך איבערגעקליבען פון ליעזשער אוניווערזיטעט קיין בריסעל. דאָ האָט ער שטודירט אין דעם סאָלוויי-אינסטיטוט ביי טאָג און געאַרבייט אַלס שוואַרצער אַרבייטער ביי נאַכט.

ער האָט בעקומען אַ צימער ביי דער 40 יעהריגער פרוי מאַריע פערמערש, וואָס האָט געוואוינט צוזאַמען מיט איהר מוטער אין עסטערבעק-בריסעל אויף דער וואַוורע גאַס. די פרוי פערמערש האָט געהאַט אין דער געגענד אַ גוטע רעפּוטאַציע. זי איז געווען אַ גרושה.

צווישען דעם לאָקאַטאָר און דער ווירטין האָט זיך באַלד אָנגעקניפּט אַ קאָנטשאַפט, און אַ קורצער צייט אַרום איז די פרוי געוואָרען זיין געליבטע. ער האָט איהר אָבער שטענדיג געוואָרענט, אַז אויב זי וועט שוואַנגערן פון איהם וועט ער איהר טויטען. נאָך אַ פּאָר חדשים פון צוזאַמענלעבען האָט דער יונגער בחור געוואָרפען אַ אויגען אויף זיין געליבטער און געזוכט מיטלען ווי פטור צו ווערען פון איהר. זי דאַגעגען איז געוואָרען פון טאָג צו טאָג מעהר פארליבט אין איהם און פאַר קיין פאַל נישט געלאָזט זיך שיידען. פרייטאַג דעם 2-טען אויגוסט האָט זיך דער יונגערמאַן מיט כח אַרויסגעצויגען פון דעם הויז פון זיין געליבטער און אַוועק וואוינען אויף אַריענט גאַס. זי איז איהם אָבער נאָכגעגאַנגען און זיך ביי איהם געבעטען צו לאָזען וואוינען צוזאַמען.

ער האָט איהר ערלויבט צו קומען צו איהם נאָר 2 מאָל אַ וואָך.

דעם אָווענד פון פאָריגען דאָנערשטאַג, דעם 8 אויגוסט פונקט צו דער בעשטימטער מינוט איז פרוי מאַריע פערמעש געקומען צו איהר געליבטען אין צימער. נאָכדעם ווי זיי האָבען פאַרבראַכט אַ פּאָר אינטימע שטונדען צוזאַמען, זענען זיי געגאַנגען שפּאַצירען. אַביסעל שפּעטליך אין אָווענד האָט איהר לאַזינסקי צוגעפיהרט אַהיים. זי האָט איהם אָבער נישט אַבגעלאָזט און פאַרבעטענדיג איהם צו זיך, האָט זי איהם מכבד געווען מיט אָווענד-ברויט. ווען דער סטודענט האָט געוואָלט שוין געהן אַהיים, האָט זי איהם געבעטען, ער זאָל זי לאָזען מיטגעהן מיט איהם, בעגלייטען איהם אַהיים אויפ'ן וועג לענגס דער איהם גענומען שטאַרק קושען, צודריקענדיג איהם צו זיך. ביי דעם סטודענט, וואָס האָט שוין פון לאַנג געטראַכט פטור צו ווערען פון איהר איז געבוירען געוואָרען אַ בליק-געדאַנק.

ער וועט זי דאָ דערהרגענען!

נישט בעטראַכטענדיג זיך, וואָס ער געהט פון און וואָסערע פאָלגען זיין טאַט וועט ברענגען, האָט אליעזר לאַזינסקי אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און איהר אַריינגעשאָסען אין פלייצע בעת זי האָט איהם נאָך אַלץ אַרומגעהאַלזט. די קויל האָט דורכגעלעכערט די לונגען פון דער פרוי. זי איז געפאַלען אויף דער ערד אַ טויטע.

דער מערדער איז געבליבען צוטומעלט, אין אַ שטאַרקען נערוועזען צושטאַנד איז ער קוים צוגעגאַנגען צום טראַמוואַי און אָפּשטעלענדיג דעם לעצטען טראַמוואַי, וואָס איז געגאַנגען קיין וואָליווע, האָט ער געפרעגט דעם קאָנדוקטאָר וואו טערוויערען אַלעע איז שוין קיין פאַרבייגעהער נישט געווען. עס איז שוין געווען נאָך עלף אַ זייגער. די פרוי פערמערש האָט פלוצלינג געוואָרפען זיך אויפ'ן האַלז פון איהר געליבטען און איז דאָ דער פאָליציי-קאָמיסאַריאַט. אויף זיין שטאַרקער אויפרעגונג האָט איהם דער קאָנדוקטאָר געפרעגט, וואָס דאָ איז געשעהן. ער האָט זיך גלייך מודה געווען, אַז ער האָט דאָ אויף דער גאַס דערשאָסען זיין געליבטע און האָט איהם איבערגעגעבען דעם רעוואָלווער, וואָס ער האָט געהאַלטען אין האַנד.

דער קאָנדוקטאָר איז מיט איהם צוגעגאַנגען צום אָרט פון מאָרד און איהם איבערגעגעבען נאָכהער אין די הענד פון דער פאָליציי.

די נאַכט האָט ער שוין איבערגענעכטיגט אין דעם קאָמיסאַריאַט פון וואָליווע סטן ווייער און גלייך אין דער פריה האָט מען איהם צוגעפיהרט צו דעם אָרט פון מאָרד, וואו די אויספאָרשונגס-מאַכט האָט איהם אויסגעפאָרשט.

אַזוי ווי ער האָט גערעדט זעהר אַ שלעכטען פראַנצויזיש און מען האָט איהם נישט געקאָנט פערשטעהן ווי געהעריג האָט מען געבראַכט דעם פוילישען געשוואוירענעם איבערזעצער ה' טאַטאַרקאָווסקי'ן. דער מערדער האָט זיך מודה געווען אין מאָרד און האָט אָפּגעגעבען אַלס סיבה פון זיין שריט דאָס וואָס זי האָט איהם „פאַרשטען" און האָט געהאַלטען ביי ווערען אַ מוטער.

דאָס פלמס'ן, וואָס דער געריכטליכער דאָקטאָר מאַרסעל העגער האָט אַדורכגעפיהרט גלייך נאָך די ערקלערונגען פון מערדער האָט אָבער פעסטגעשטעלט, אַז די ערמאָרדעטע איז נישט געווען אין קיין שום אַנדערע אומשטענדען. דאַ האָט זיך דער מערדער אין אַ זעהר ציניש׳ען טאָן מודה געווען און האָט געזאָגט צו דער אויספאָרשונגס-מאַכט:

— זי איז מיר נמאס געוואָרען האָב איך זי געטויטעט!

מען האָט דעם מערדער פון דאָרט נאָך אַיבער געפיהרט אין דעם יוסטיץ-פּאַלאַץ וואו מען האָט איהם ווייטער אויסגעפאָרשט און נאָכהער איהם אָפּגעפיהרט אין דער תפיסה פון פאָרע.

דער דאָזיגער פאַל האָט געמאַכט אַ פיינליכען רושם אויף דער היגער יודישער סטודענטען-קאָלאָניע און אויף דעם יודישען ישוב בכלל.

דאָס איז שוין דער צווייטער מאָרד פאַר'ן לעצטען האַלב יאָהר אין בעלגיען אויסגעפיהרט דורך אַ יודישען סטודענט. דער ערשטער מאָרד איז פאָרגעקומען אין חודש מערץ אין אַנטווערפען ווען דער ביאַליסטאָקער סטודענט זכאַריעוויטש האָט דער'הרג'עט זיין חבר אַ יודישען בחור אויך פון ביאַליסטאָק.

ליבע צווישען ווייסע און שוואַרצע אין אַמעריקא

דער שוואַרצער בחור איז אָפּט אינטעליגענטער פון זיין ווייס מיידעל. — ווי די געמישטע פאָרלעך לעבען צווישען זיך

עס קומען פאָר אין אַמעריקאַ די לעצטע צייטען געמישטע הייראַטען צווישען שוואַרצע און ווייסע. עס טרעפט אָפּט, אַז אַ יונגע, שעהנע, ווייסע מיידעל בעווייזט זיך אין דער עפענטליכקייט אין דער בעגלייטונג פון אַ שוואַרצען. דאָס הייסט פון אַנ'עכטען נעגער. און ווען איהר וואונדערט זיך, ווען איהר פרעגט וואָס דאָס מיינט אַזוינס, ענטפערט מען אייך גאַנץ קאַלטבלוטיג, אַז דאָס איז מאַן און פרוי, אַז זיי לעבען צוזאַמען און אַז אַלע קענען זיי. דאָס וואונדערליכסטע דערביי איז וואָס מען וואונדערט זיך מעהר נישט.

אָט קום איך אַריין אין אַנ'אָרט וואו עס פערזאַמלען זיך די ראַדיקאַלע אַרבייטער. איך זיץ ביי אַ טישעל און פיהר אַ שמועס וועגען די לעצטע פאַסירונגען אין דער אַרבייטער-וועלט. נאָר אָט דערזעה איך אַריינקומען אַ יונגע, שעהנע מיידעל, אַ בלאָנדע. איהרע העלע האָר זענען געווען אַרום איהר קאָפּ ווי אַ קרוין, און נעבען איהר געהט אַ הויכער נעגער, און טאַקע פון דעם אמת'ן עקזעמפּליאַר: מיט אַ ברייטער נאָז, מיט דיקע ליפּען און מיט אַ שוואַרצען פנים ווי טינט. איך האָב נישט געקאָנט אָפּרייסען מיינע אויגען פון דעם פּאָרל.

— ווער זענען זיי? — האָב איך געפרעגט ביי מיין בעקאַנטען.

— וועמען מיינט איהר? — האָט ער ביי מיר געפרעגט מיט וואונדער.

— אָט יענע, די בלאָנדע שעהנהייט און דער שוואַרצער. וואָס געהערען זיי זיך אָן איינער דעם אַנדערען? זעהט ווי צופרידען זי געהט עס ביי זיין זייט.

— זי איז דאָך זיין פרוי. פאַרוואָס זאָל זי נישט זיין צופרידען צו איהם? — האָט ער ביי מיר געפרעגט מיט וואונדער.

— אָבער דער אונטערשיד צווישען זיי. זעהט ווי שוואַרץ ער איז, און ווי ווייס, שעהן, זי איז — האָב איך געזאָגט קוקענדיג אויף דעם פּאָרל וואָס האָט זיך געזעצט ביי אַ טישעל נישט ווייט פון אונז.

— איז וואָס, אַז ער איז אַ שוואַרצער? ער איז פיל אינטעליגענטער פאַר איהר. ער איז אַ סטעטיגער מענש. ער איז אַ גוטער רעדנער און זי איז אַ פשוט'ס מיידעל.

— זי[...]ן שוין לאַנג פערהייראַט האָב איך געפרעגט.

— נישט לאַנג.

כאָטש מיין בעקאַנטער ראַדיקאַל האָט זיך געוואונדערט אויף מיין נייגעריגקייט, אָבער איך האָב בעמערקט, אַז די פרוי פון דעם שוואַרצען האָט אויפגעכאַפּט מיין בליק און האָט געקוקט אויף מיר מיט טראָציגקייט, אַרויסרופענד, און מיר האָט זיך געדאַכט, אַז איך האָב אַרויסגעלעזען פון איהרע אויגען: „וואָס איז, דיר געפעלט נישט? דאַרף מען נישט!" און כדי מיר צו צייגען, אַז זי גיט נישט קיין „דעם" פאַר מיר און מיין מיינונג, האָט זי איהר ווייסע, קליינע הענטעל אַרויפגעלייגט אויף דער טינט-שוואַרצער האַנד פון איהר מאַן און זי אַ לאַשטשע געטון. ער האָט אויפגעהויבען זיינע גרויסע' פראַכטפולע אויגען אויף מיר און אַ לאַך געטון, צייגענדיג זיינע ווייסע צייהן.

און אַרויסגעקראָגען האָב איך פון מיין פריינד וועגען דעם פּאָרל, אַז זיי האָבען זיך בעגעגנט אין דעם קלוב, וואו עס קומען זיך צוזאַמען די ראַדיקאַלען. דער יונגער נעגער האָט גלייך אויסגענומען ביי די יונגע פרויען, ווייל ער איז אינטעליגענט און האָט גערעדט אויף די פערזאַמלונגען מיט פייער, מיט ערנסט, אָהן יענער קאָקעטסטווע וואָס מיר בעמערקען ביי דער גרעסטער צאָהל רעדנער. דער דאָזיגער מענש האָט טיף געגלויבט אין דעם וואָס ער האָט געזאָגט, און ער האָט זיינע צוהערער בעגייסטערט. ער איז געווען אַזוי אַנדערש פון אַלעמען אַרום! און די יונגע פרויען האָבען איהם פערגעטערט.

עס איז שווער צו זאָגען צי דער שוואַרצער האָט אויסגעקליבען די בלאָנדע שעהנהייט, ווייל זי איז בעוועזען אָנציהענדער פון אַלע אַנדערע אַרבייטער-מיידלעך, אָדער דאָס איז געווען אַ צופאַל. אַלענפאַלס האָט ער זי אויסגעקליבען און זיי זענען געוואָרען מאַן און ווייב.

— און די עלטערען? וואָס האָבען איהרע עלטערען געזאָגט אויף דעם? די מאַמע איהרע? האָט זי געשוויגען?

— די מאַמע? זי האָט שוין לאַנג אַ מאַך געטון מיט דער האַנד אויף איהרע קינדער, און זי ערוואַרט נישט קיין נחת פון זיי — האָט מיין פריינד ערקלערט מיט אַ שמייכעל.

אַז די מוטערס פון די היינטיגע ראַדיקאַלע קינדער האָבען אַ מאַך געטון אויף זיי מיט דער האַנד, דאָס ווייס איך! מיר איז אויסגעקומען צו הערען פון אַזאַ פאַל:

עס איז פאָרגעקומען עפּעס אַ קאָנפערענץ און עס זענען זיך צוזאַמענגעקומען דעלעגאַטען פון אַלע ווינקעלעך. צווישען זיי זענען געווען אַ היבשע צאָהל שוואַרצע. און אַזוי ווי אַלע דעלעגאַטען זענען געווען אַרבייטער וואָס האָבען מעהר נישט געהאַט קיין געלד ביי זיך, האָט מען געמוזט פאַר יעדען בעזאָרגען אַנ'אָרט וואו צו שלאָפען.

אַ בעקאַנטע מיידעל מיינע, אַ ראַדיקאַלע און זעהר אַנ'אינטעליגענטע, וועמעס אַלע שוועסטער זענען ראַדיקאַל, האָט געהאַט די עהרע, אַז צו איהר זאָל מען צושיקען איינעם פון די שוואַרצע דעלעגאַטען, אַז ער זאָל האָבען אַנ'אָרט וואו צו שלאָפען די עטליכע טעג וואָס ער וועט זיין דאָ אין שטאָדט.

— געמיינט האָב איך — האָט מיר דערצעהלט די בעקאַנטע מיינע — אַז מיין אַלטמאָדישע מוטער, כאָטש זי איז אַנ'אינטעליגענטע פרוי, וועט דאָך פראָטעסטירען און נישט דערלאָזען, אַז ביי איהר אין הויז זאָל זיך אויפהאַלטען אַ נעגער, און מיר האָבען זיך געריכט אויף אַ מלחמה. אָבער צו מיין גרויס איבעראַשונג האָט מיין מוטער נישט פראָטעסטירט. זי איז געווען גאַנץ גלייכגילטיג צו דעם פאַקט וואָס דער גאַסט איז אַ שוואַרצער, און זי האָט אַכטונג געגעבען, אַז ער זאָל זיין זאַט און אַז זיין געלעגער זאָל זיין ווייך און בעקוועם. מיט גרויס אינטערעס האָט זי זיך צוגעהערט צו דעם וואָס מיר האָבען גערעדט, און אונטער די אויגען האָט זי איהם געלויבט. זי האָט צוגעגעבען, אַז ער איז אַ קלוגער בחור און אַז עס איז אַ פערגעניגען צו הערען איהם רעדען. און דאָס איז אמת. דער דאָזיגער בחור איז אַ קלוגער און זעהר אַנ'אינטעליגענטער. ער איז אונז אַלעמען שטאַרק געפעלען געוואָרען, און ווען ער איז אַוועקגעפאָהרען האָבען מיר אָנגעהאַלטען אַ קאָרעספּאָנדענץ. מיר זענען געווען גוטע פריינד אַ לאַנגע צייט. נאָר שפּעטער האָבען מיר זיך פערלאָרען.

— וואָלט איהר געקאָנט ליב האָבען דעם דאָזיגען בחור? וואָלט איהר געקאָנט מיט איהם הייראַטען? — האָב איך געפרעגט.

זי האָט געקוקט אַ לאַנגע ווייל צום באָדען, אַזוי ווי זי וואָלט זיך'אַליין וועלען פרעגען צי זי וואָלט עס געקאָנט טון, און דערנאָך האָט זי מיט אויפריכטיגקייט אַ זאָג געטון:

— איך וואָלט עס נישט געקאָנט. אָבער דאָס ווייזט גאָרנישט. איך בין נישט קיין מוסטער פאַר אַנדערע. מיט מיר האָט עפּעס פּאַסירט אַמאָל, ווען איך בין נאָך געווען אַ קליין מיידעלע, וואָס האָט געהאַט אַ ווירקונג אויף מיר. דאָס איז געווען נישט אין אַמעריקא. דאָס איז געווען דאָס ערשטע מאָל וואָס איך האָב דערזעהן אַ שוואַרצען, און ער האָט זיך געהאַלטען צו אונז אַזוי פרעך, ער האָט אונז אַזוי אָנגעשראָקען, אַז איך קאָן זיך נישט פאָרשטעלען, אַז איך זאָל קאָנען ליב האָבען אַ נעגער. אָבער מיינע בעקאַנטע פיהלען אַנדערש וועגען דעם, און[...] אַ סך פון די יונגע נעגערס זענען זיי מעהר געפעלען ווי די ווייסע בחורים, איך ווייס וועגען מאַנכע פאַלען, וואו עס האָט זיך אָנגעפאַנגען מיט פריינדשאַפט און געענדיגט מיט ליבע.

— טרעפט עס אויך, אַז מענער זאָלען הייראַטען מיט שוואַרצע מיידלעך?

— דאָס טרעפט זעלטען. עס זענען פאַרהאַן עטליכע פאַלען ווען בחורים האָבען געהייראַט מיט מולאַטקעס, אָבער יענע זענען געווען אַזוי שעהן, אַזוי אָנציהענד, אַז עס איז קיין וואונדער נישט געווען. איך מוז אייך זאָגען, אַז צווישען מולאַטקעס זענען פאַרהאַן אַזעלכע שעהנע, וואָס מען קאָן נישט טרעפען צווישען די ווייסע, און די הייראַטען זענען נישט געווען קיין וואונדער.

(טאָג) ישׂראל אַבראַמאָוויטש

יורידישע עצות

פון דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

בײַם דורכשיקען אַנ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער ראַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַרײַנגעשיקט. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9613. בצ.

אויף די היי-יעהריגע מיליטערישע איבונגען ווערען גערופען נאָר די רעזערוויסטען פון די יאָהרגענג 1899, 1900, 1901 און 1902, וועלכע האָבען געדאַרפט געהן אויף איבונגען אין יאָהר 1928, נאָר זענען צוליב געוויסע סבות אויף די איבונגען נישט געווען.

—=:§:=—

9614. אַ בעלוסער לעזער.

מאַג אייער פאַרשטאָרבענער זוהן שטאַמען פון נישט קיין אָפיציעלער הייראַט, קוים האָט איהר איהם אַנערקענט פאַר אייער זוהן ד"ה ער האָט געהאַט אַ מעטריקע אַלס אייער זוהן, קאָנט איהר איהם יאָ ירשנ'ען, ווייבאַלד קיין נעהנטערע יורשים זענען נישט פערהאַן (קינדער, ברודער פון שוועסטער).

9615. ש. בוכהאַלטער.

די קאָמפּעטענץ פון אַרבייטס-געריכט צו ערלעדיגען אַ פּרעטענסיע פון אַנ'אַנגעשטעלטען געגען אַנ'אונטערנעהמער איז אָפּהענגיג נישט בלויז פון דער סומע, ווייפיל דער אייגענטליכער חוב בעטרעפט, נאָר אויך פון דער הויכקייט פון דער גאַזשע, וויפיל דער זעלבער אַנגעשטעלטער בעקומט.

9616 מ. נ. פון שייבלערס ראַיאָן

איהר קאָנט דערלאַנגען אַ בקשה, אַז מען זאָל אייך בעפרייען פון אַלגעמיינעם מיליטער-דינסט פליכט אויפ'ן סמך, וואָס איהר בעמיהט זיך וועגען בעקומען די בירגערשאַפט פון אַ פרעמדער מלוכה. דער אומשטאַנד, וואָס אייער בעציהונג צום פוילישען מיליטער-דינסט איז נאָך ענדגילטיג נישט פעסטגעשטעלט, ענדערט נישט די לאַגע.

ארץ ישראל פאדערט אנ'אייגענע טעקסטיל־אינדוסטריע

פרעזעס אסקאר קאהן גלויבט, אז ער איז בע־ופען די אינדוסטריע צו גרינדען

ווי בעקאנט, האט דער פרעזעס פון דער „ווירזעזיער מאנופאקטור" ה' אשר קאן, בעת זיין לעצטען בעזוך אין א"י, געפלאנעוועט איינאָרדענען דארט א גרויסע טעקסטיל־פאבריק און האט שוין אפילו געהאט געדונגען אין תל־אביב א דירה. קומענדיג אבער צוריק קיין לאנד, האט ער טעלע־גראפיש געהייסען פערדינגען די דירה, וואס מ'האט אנגענומען פאר א סימן, אז ה' קאן האט ברעה אויפצוגעבען דעם גאנצען פלאן.

דאס האט ארויסגערופען אויפרעגונג און די ציוניסטישע קרייזען און ה' יאצקאן איז אין „היינט" אפילו ארויסגעטראטען מיט א שארפען ארטיקעל געגען ה' קאן.

אין שייכות דערמיט גיט איבער דער פערטרע־טער פון דער ווירזעזער פירמע אין פיאליסטאק, ה' מ. ווילושאנסקי, אז פארייגע וואך האט ער גראד געהאט די געלעגענהייט צו בעגעגענען זיך מיט ה' קאן אין צאפאט און בעת א לענגערען שפאציר האט ה' קאן פאר איהם אנטוויקעלט זיין גאנצען פלאן.

ה' קאן האט איהם געוויזען זיין נאטיץ־ביכעלע, וואו ס'איז פערשריבען געוואָרען פאלגענדער העב־רעאישער זאץ (וועלכען ה' ווילושאנסקי האט אויפ'ן ארט איבערגעשריבען מיט'ן צוועק צו פערעפענט־ליכען):

מנמתי עתה לברוא ע״ר גדולות ונצורות ולא לחיות אך ורק ע״ח העבר. תקותי לבוש ילדותי בזקנתי, ובכל מאמצי כוחי אעשת למהר ביאתי לארץ ישראל.

לדאבוני לא אוכל עוד להגביל את הזמן בדיוק, בדבר עיכובים שונים, ושמת אעכוד כאשר עם לבבי, כי בלי עבודה פוריה אין שוה לחיים.

אין יודיש הייסט עס בערך אזוי:

„מיין שטרעבונג איז איצט צו שאפען נאך גרויסע און וויכטיגע זאכען און נישט צו לעבען בלויז אויפ'ן חשבון פון עבר. איך האף צו פער־שעהמען מיין יוגענד דורך מיין עלטער און מיט אלע כוחות וועל איך זיך בעמיהען צוצואיילען מיין קומען קיין ארץ ישראל.

צום בעדויערן קען איך נאך נישט בעשטימען די צייט גענוי מחמת פערשידענע שטערונגען, און דארט וועל איך ארבייטען ווי איך פערשטעה, ווייל אהן פרוכטבארער ארבייט איז דער לעבען גאר נישט ווערט".

אין זיין ווייטערדיגען שמועס האט ה' קאן דערקלערט:

איך בין געווען אין ארץ־ישראל פאר 18 יאהר, אבער פון דעמאלט ביז היינט האב איך גע־פונען א גאנצע איבערקעהרעניש. איך זעה, אז ס'איז שוין פערהאן דער פונדאמענט, ס'פעהלען בלויז די ציגעל צום בנין.

צווישען די פערשידענסטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג האב איך געזעהען ברויענדיגען לע־בען, אַלץ קלאפט דארט, און די פארערונג אויף הצטרכות'ן איז גרויס. אפילו די ארבייטער און ארבייטאָרינס, ווי נאר זיי בעפרייען זיך פון דער ארבייט, געהען זיי אהיים און נאך שעהן און ציכטיג געקליידעט, ווי די בעמיטעלטע מענשען אין אייראפע.

דער ראזינער ישוב פאדערט שוין אנ'אייגענע טעקסטיל־אינדוסטריע, און ה' קאן גלויבט, אז ער איז בערופען איהר צו גרינדען.

ער האט אויך איבערגעגעבען א כאראקטעריס־טישען עפיזאד. ער האט געטראפען אין חיפה א לאנדער סוחר, וועמען ער האט געקאנט פון דער־היים, אין א״י האט איהם נישט אפגעגאלטען און ער האט נישט געהאט וואס צו טון. האט איהם ה' קאן געפרעגט:

— איהר קענט דאך פאהרען צוריק און זיך ווידער איינאָרדענען אין לאנד.

איז דער ייד אנידערגעפאלען פון שרעק.

— איידער פאהרען צוריק. גלייכער שוין דא שטארבען...

דער פאל האט אויף איהם געמאכט אנ'אומ־געהויערען איינדרוק.

ה' קאן האט אינ'ם שמועס אויך אויפגע־קלערט דעם ה' ווילושאנסקי די עיכובים, וואס דא בען די אונטערנעהמונג פערהאלטען אויף א געוויי־סער צייט. דאס קען אבער נישט פערעפענטליכט ווערען.

(דאס נייע לעבען).

16-יעהריג יודיש מיידעל אנטלויפט קיין ווילנע שמד'ן זיך צוליב אליבע מיט אסערזשאנט

ווילנא. די טעג איז אין דער פראקוראטור פון ווילנער קרייז־געריכט געקומען צו גיין אנ'־עלטערער יוד א געוויסער שופאן פון לאנדוואַ־ראווע, וועלכער האט געבעטען ביי דער פראקו־ראטור זי זאל איהם בייהילפיג זיין אין ראטעווען זיין טאכטער:

שופאן האט דאן דערציילט פאלגענדע גע־שיכטע:

ער האט א יונגע 17 יאהריגע שעהנע טאכ־טער רבקה.

די דאזיגע רבקה האט זיך מיט אנ'אנדער־האלבען יאהר צוריק בעקאנט אין טראק מיט'ן סערזשאנט מאליס. דער סערזשאנט איז איהר א פנים שטארק געפעלען געווארען. זי האט זיך אנגעהויבען מיט איהם צו טרעפען אלץ אפטער און אפטער ביז צווישען דער דאמאלסט נאך 15 יאהריגער מיידעל און דעם סערזשאנט מאליס האט זיך פערקניפט א ליבעס ראמאן. א געוויסען פריהמארגען איז רבקה שופאן פלוצלונג נעלם געווארען פון איהרע עלטערענס הויז און איז פערשוואונדען געווארען ווי אין וואסער אריין. שפעטער האט זיך דער פאטער דערוואוסט, אז זי איז אנטלאפען צום סערזשאנט.

מיט גרויס מיה איז דעם פאטער געלונגען צוריקצוברענגען אין שטוב זיין אנטלאפענע טאכטער.

אלע בעמיהונגען צו איזאלירען דאס פער־ליבטע מיידעל פון איהר קר סטליכען געליבטען האבען זיך אויסגעלאזט מיט גארנישט, זי פלעגט אפנארען אלעמענס אויפמערקזאמקייט און זיך טרעפען מיט מאליסען. אזוי איז דאס מיידעל במשך פון די אנדערהאלבען יאהר שוין עטליכע מאל אנטלאפען פון איהר פאטערס הויז, אבער אלע מאל פלעגט איהם געלונגען זי אפצונעמען. לעצטענס איז זי ווידער נעלם געווארען. בעת מעשה איז שווער געווען צו דערגיין, וואו־הין זי איז אנטלאפען, ערשט שפעטער איז גע־לונגען צו דערגיין, אז דאס מיידעל איז אנטלא־פען קיין ווילנע וואו זי גרייט זיך צום שמד און דא וועט זי אויך חתונה האבען מיט איהר סערזשאנט.

דער פאטער איז תיכף געקומען צו פאהרען פון לאנדווארעווע קיין ווילנע בכדי אפצוראטע־ווען זיין יונגע טאכטער פון שמד.

דא אין ווילנע איז ער געוואויר געווארען, אז זי האלט זיך אויף אין פענסיאנאט פון די בארימהערציגע שוועסטער אויפ'ן נאמען פון הייליגען יאן אויף סקאפאוקע גאס וואו זי גרייט זיך צום שמד.

דאנערשטאג איז דער פאטער אין דער בעגלייטונג פון א פאליציי־קאמיסאר געווען ביי דער טאכטער, וואו ס'איז צווישען זיי פארגע־קומען א קאנפראנטאציע. די טאכטער האט אבער דערקלערט, אז זי האט זיך בעשלאסען צו שמד'ן און זי וועט פרייוויליג נישט פאהרען מיט איהר פאטער.

דער פאטער האט אבער נישט פערלוירען די האפנונג אפצוראטעווען זיין טאכטער פון שמד, ער האט זיך געווענדעט צום פאליציי־קאמענדאנט מיט א בקשה מען זאל איהם אומ־אעהרען די טאכטער איבערגעוואלד, מחמת זי איז נישט קיין פוליעהריגע.

„לאמיר זיין געזונד!"

אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט" פאר פרא־גען פון געזונדהייטס־וועזען, היגיענע און מעדיצין

אונטער דער רעדאקציע פון דר. ע. אוריסאן און דר. לעאן פוקס.

„לאמיר זיין געזונד"!
אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט"
פאר געזונדהייטס־פראגען, היגיענע און מעדיצין

ענטפערען ווערען געגעבען נאר אויף שריפטליכע אנפראגען.

דאנערשטאג, דעם 15-טען אויגוסט 1929.

.41 H. W.

אונזער השערה, אז איהר פיהרט אנ'אומנאר־מאל געשלעכטס־לעבען איז אינגאנצען בעשטעטיגט דורך אייער צווייטען מאל. נישט איהר „נוצט אויס די לאגע", ווי איהר שרייבט, נאר איהר מיסברויכט מיט איהר. דאס האבען געשלעכטליכע בעציהונגען אין דער מאס, ווי איהר טוט דאס, מוז זיך נוקם זיין אין געזונד. אייערע ליידען נעהמען זיך טאקע דערפון. איהר זייט פולשטענ־דיג ערשעפט. און מוזט מאכען דעם געהעריגען פועל יוצא. אין דער מעדיצין ווערט אפטמאל דערמאנט דאס קלוגע ווארט פון לוטער'ן, וועל־כער האט געראטען צו האבען געשלעכטליכע בע־ציהונגען נישט אפטער ווי צוויי מאל אין דער וואך. איהר מוזט אומבעדינגט ענדערן אייער לע־בענס־שטייגער אין דער היגזיכט.

.42 י. ב–ן.
ווענדט אייך צו א כירורג.

.43 א. ב. צ. באזערנע גאס.
איהר מוזט אייך ווענדען צו א הויט־דאקטאר.

.44 ע. ג. פון טארגאווא גאס
פערנאכלעסיגט נישט אייער קרענק אויף אויף קיין איין טאג. ווענדט אייך תיכף צו אנ'־אויגען־דאקטאר.

.38 מ. ל.

דער „שפריץ" אין קראנקען־קאסע וועט אייך נישט גאראנטירען פאר אנשטעקען זיך מיט א ווענערישער קראנקהייט. איהר טראגט זיך, ווייזט אויס, צופיל ארום מיט עראטישע געדאנקען. אין אייערע יאהרען קענט איהר געפינען אינטערעסען אין בעשעפטיגונגען, וואס זאל אייך פון די מחשבות אפציהען. פערנעהמט אייך מיט ספארט, טרינקט נישט קיין אלקאהאל־משקאות און לייענט נישט קיין אויפרעגענדע ליטעראטור.

.39 ב. וו. פ. 25.

קינדער מיט קאקלוש שיקט מען פון שטאט אין דארף אריין. דעריבער וואלט געווען אנ'אונ־זין, איהר זאלט מיט'ן קינד קומען פון דארף אין שטאט. אין גאזאווניע מיט'ן קינד זאלט איהר נישט געהן.

Z. S.

לויט אייער בעשרייבונג ליידט איהר אויף וואנגרעס. איהר מוזט זיך ווענדען צו א הויט־דאקטאר.

יעדע פראגע מוז אריינגעטראגען ווערען בעזונדער.

Dr. MED. J. BETTE
ספעציאל־ארצט פאר אינערליכע־און קינדער־קראנקה.
פיעטריקאווער 6, טעל. 95-44.
פעררייזם.

גאלדענע גליקען

(102 (ראמאן)

— מילטאן האט מספים געווען מיט מיר — האט ביל ווייטער דערצעהלט, — מיר זענען אריינ־געשפרונגען אין א טאקסובקע, און זענען שנעל אוועקגעפאהרען אויף בעלגרעוו־סקוועער. אונז האט געעפענט די מיר אנ'עלטערער גרויער לאקעי, א בלאסער און א דארער, וועלכער האט אונז דער־קלערט, אז סענגאט איז ארויסגעפאהרען פון שטאט. לכתחילה האט ער אונז מעהר גארנישט געוואלט זאגען. ער האט בלויז געמאלדען, אז ער ווייסט נישט וואו זיין דורכלויכט, דער לארד סענגאט איז אוועק־געפאהרען און ווען ער וועט צוריקקומען", און ווען איך בין צו איהם צוגעשטאנען, ער זאל זאגען דעם אמת, האט ער זיך צוקאכט, און שיער אונז נישט ארויסגעשטופט אין דרויסען. דאס איינציגע, וואס עס איז אויסגעבליבען איז אונטערקויפען איהם. פון זיין פרצוף־פנים האב איך ארויסגעלייענט, אז פאר געלד איז דער חברה־מאן גרייט צו פערקויפען זיין אייגענער מוטער. איך האב איהר געזאגט, אז מ'וועט איהם אפזאגען פון פאסטען, אויב איך וועל ביז אוועגד נישט געפינען סענגאט'ן. מיר האבען זיך אנגעהויבען צו רינגען. וואהרשיינליך, האט ער זיך אנגעשטויסען, אז איך זוך מאריא'ן און דע־ריבער האט ער זיך נישט אונטערגעגעבען אויף מיינע דראהונגען און ורלעריישן. ענדליך האב איך גובר געווען זיין עקשנות, און ער האט געזאגט דעם אמת... כ'מיין, אז ער האט געזאגט דעם אמת. לויט זיינע רייד, איז סענגאט אוועקגעפאהרען אויף א דריי־פיר טעג מאכען א שפאציר אויף א יאכטע און דער איינציגער אופן ווי־אזוי איהם צו קענען זעהן, איז אוועקלאזען זיך נאך איהם קיין בערנהיים, וואו זיין יאכטע שטעהט געאנקערט.

— ביל! — האב איך איהם פערצווייפעלט איר־בערגעשלאגען — זאגט איהר, הייסט עס, אז מאריא געפינט זיך אויף דער יאכטע אליין מיט דעם דאזיגען אויסוואורף?!

ביל האט מיר בערוהיגענד אוועקגעליינט די האנד אויף דער פלייצע.

— זיי האבען אונז בסך הכל אויף צוויי שעה מקדים געווען. אין בערנהיים וועלען זיי זיך אוודאי פערהאלטען: פון ברעג אויף דער יאכטע קומט מען נישט אזוי שנעל אן.

— וואס הייסט עס!? — האב איך פער־יאושט געטענה'ט — מיט וואס האט ער געקאנט צווינגען מאריא'ן, זי זאל מיט איהם פאהרען אויף דער יאכטע? זי ווייסט דאך...

— איך מיין — האט מיך ביל איבערגעשלא־גען — אז זי האט נישט חושד געווען, וואוהין, אייגענטליך, ער פיהרט זי. מען דארף רעכענען, אז ער האט זי ארויסגערופען צו זיך, כדי אפצו־שמועסען, אויף וואס פאר אנ'אופן ער דארף ווע־גען אייך עדות־זאגען אויפ'ן געריכט, און דער־נאך האט ער איהר פארגעשלאגען אפצופיהרען זי אין געריכט. ס'איז, אמת, בלויז א השערה מיינע; קאנענדיג אבער סענגאט'ן, דארף מען נישט צווייפלען, אז אזוי איז עס אויך געווען. ווי נאר ער האט זי אריינגעזעצט אין אויטא, האט זי שוין אוודאי נישט געקאנט זיינער פטור ווערען ביז בערנהיים. און בכלל, וואס קאן אין אזא פאל טון א שוואך, שוצלאז מיידעל, בעת זי האט גע־גען זיך צוויי מענער? א, סענגאט האט גוט גע־וואוסט, וואס ער טוט!

מיט א קללה האב איך צוזאמענגעביילט מיינע פויסטען.

— אויב ס'זאל זיין אזוי ווי איהר זאגט, ביל — האב איך אין גרימצארן אויסגערופען — וועט סענגאט, דאכט זיך, חרטה קריגען, וואס ער איז געבוירען געווארען אויף דער וועלט.

מיר זענען אנטשוויגען געווארען.

דער אויטאמאביל האט זיך אהן גערויש גע־יאגט מיט'ן ברייטען וועג.

— רעדט ווייטער, ביל! — האב איך זיך גע־בעטען מיין חבר, קוקענדיג אויפ'ן וועג, וואס איז אונז געלאפען אנטקעגען. — ווי גאט איז אייך ליב, רעדט עפיס, ווארום איך וועל נאך משוגע ווערען... וואו האט איהר געקראגען דעם אויטאמאביל?

— דאס איז א געדונגענע כלי, — האט ביל געענטפערט רוהיג — ווי־נאר איך האב דערזעהן, אז דער לאקעי האט מיר געזאגט דעם אמת, האב איך בעשלאסען תיכף צו פאהרען קיין בערנהיים. לכתחילה איז מיר אפילו געקומען אויפ'ן רעיון אייער אויטא; איך האב אבער מורא געהאט, אז מען וועט איהם מיר אפשר נישט ארויסגעבען פון גאראזש, מחמת אייער ארעסט, און דעריבער בין איך אוועק אין דעם נאהענטסטען גאראזש און געדונגען א ראלס־ראיס. אין משך פון צעהן מי־נוט איז די מאשין גרייט געווען צום פאהרען, און בעת מען האט זי גרייט געמאכט, האב איך ווילסאנ'ען אוועקגעשיקט צו די טרייגאטס, ער זאל געוואויר ווערען, צי מאריא איז צופעליג נישט צוריקגעקומען. דערנאך האבען מיר זיך ביידע אוועקגעיאגט צום געריכט, כדי צו ווארע־נען אייך וועגען אונזער אפפאהר קיין בערנהיים. אטא דאס איז בסך הכל — אלץ...

ביל איז אנטשוויגען געווארען און פעררוי־כערט א פאפיראס.

— איך האב, פערשטעהט זיך נישט גערע־כענט, אז אייער פראצעס וועט זיך אזוי שנעל ענדיגען. דערצעהלט מיר, מיין טייערער, ווי־אזוי איז עס געשעהן. אגב וועט פאר אייך אויך געזונ־טער זיין צו צעשטרייען זיך, איידער צו באדען זיך אין פינסטערע מחשבות... מעהרער, ווי מיר טוען קען מען סיי־ווי נישט, איהר זעהט דאך עס אליין, דזשעק.

איך בין געווען רייך פון דער מעגליכקייט אפצעווענדען פון זיך אויף א ווייל דעם יאוש. דאס ערגסטע פון דעם ערגסטען איז מיר געווען ליבער פונ'ם געדאנק, אז מאריא געפינט זיך אין סענגאטס רשות, איך האב דעריבער גלייך און בפרוטיות איבערגעגעבען ביל'ן מילפארדס סענ־סאציאנעלע דערקלערונגען אין געריכט.

(פארטזעצונג קומט).

בעקאנטמאכונג.

מיר בעטן די אלע, וועלכע האבן פראָטעסטירטע וועקסלען פון מ. ראזענפעלד, אלט שטאט 14, צו פערשטענדיגען זיך מיט אונז אין אייגענעם אינטערעס. מיט אכטונג

Fabryka czekolady i cukrów
„ARKADIA", Łódź, Ogrodowa 10.

אויפפאָדערונג.

איך פאָדער אויף דעם ה׳ בערל שטיינ־פעלד, אז ער זאָל מיר צוריקגעבען די צוויי וועקסלען פון 100 זל., וועלכע ער האָט ביי מיר אויסגענארט. אין געגענפאל וועל איך די זאך איבערגעבען דער פראָקוראטור.

מיט אכטונג מיכאל גאלדבערג

קענט איהר נאך נישט

פאַהרען אויף א ראָווער?

דאן קענט איהר לייכט ערלערנען דעם פאפולער־סטען און אנגענעהמסטען ספאָרט אויפ׳ן בעקאנטען וועלאדראָם, קאנ־טאנטינער 16 אָפען פון 9 פריה ביז 11 א זייגער אָווענד. ס׳ווערען אויסגעבאָרגט ראָווערען אויף אויס־פלוגען. ס׳ווערען אָנגענומען און סאָליד אויס־געפיהרט אלערליי רעפעראטורען פון ראָ־ווער־ען. אויפן אָרט זעמטליכע ראָווער־טיילען צו ביליגע פרייזען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָווענד.

ד״ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן קר.	4½—3½
ד״ר קערשנער קינדער־קראַנקה.	11-9 4½-3
ד״ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד״ר קוביטש הויט און געשלעכטס־קר.	1½—12½
ד״ר שמירגעלד נערווען און גײַסטיגע קר.	1—2
ד״ר גאלדבלאַט אויגען־קראַנקה.	1½—12½
ד״ר וויים כירורגישע קראַנקהייטען	3—2
ד״ר שפּערלאַווסקי פרויען־און געבורטס־הילף	4½—3½

פּסיכאָ־טעראַפּיע, שפּראַך־שטערונגען ווי שטאַמלען א.א. וו. פּאָקען־שטעכן, קינסטליכע באָרג־זון־בעשטראַהל., איינ־שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציע, אויף פּערלאַנג וויזיטען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אלע אַרט אַנאַליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען־אינסטיטוט.

ד״ר לאזשינסקי טעמפּעראַטאָלאָגיע	
צאָהן־אַרצט 10—1 3—6	
קינסטליכע ציין, קאָראָנעס, מאַסטען א. א. וו.	

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאג

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייט, און מענער־שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליום מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ־לאָגישע און נערווען־קראַנקהייטען.

קוואַרץ־לאַמפּ. עלעקטרישער הייל־קאַבינעט קאָסמעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט אָן א פרוי־דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— באַזונדערער וואַרטע־צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע.

אנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40

נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 5—9 אָווענד.
באַזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

אכטונג, צייטונג־פערקויפער!

די פערוואלטונג און די קאָמיסיע פון צייטונגס־פערקויפער־פעראיין פאָדערט אויף אלע צייטונג־פערקויפערס, אז זיי זאָלען זיך נישט ענטוועגען ארויסצושיקען קיין יונגלעך, זאגאר אייגענע מיט די צווענד־אויסגאבען. א דאנק אונזער ארגאניזאציע האָט מען אויסגעקעמפט, אז די אגענטורען זאָלען נישט שיקען קיין יונגלעך. מיט אייער ארויסשיקען יונגלעך ברענגט איהר שאָדען דעם פעראיין, דען מיר קענען נישט קאָנטראָלירען, וואָס פאר א יונגלעך זיי זענען, צי פון די אגענטורען אָדער פון אייך. מיט דער צייט וועט איהר זעלבסט פיהרען דערצו, אז מען וועט ארויס שיקען יונג־לעך זאגאר מיט אנדערע אויסגאבען. מיר בעטען אייך נאָכמאָל, אז איהר זאָלט זיך אונטערוואָרפען דעם בעשלוס, אין געגענטייל וועלען מיר זיין געצוואונגען אנצונעמען די שטרענגסטע מיטלען געגען אייך. דער נביא האָט געזאָגט מחרביך ומהרסיך ממך יצאו, ווי אויך רער מדרש רבה אין פ׳ בראשית ברענגט אויף דעם א משל. ווען די האק איז אריין אין וואלד האבען אלע ביימער אנגעהויבען צו ציטערן פאר דער האק. האָט זיך אָנגערופען איין בוים: ברידער! ווען איינער פון אונז וועט נישט זיין בייהילפיג דער האק, וועט זי זעלבסט גארנישט טון. דאָס מיינט מען די טאָפּערזיסקע. דאָס זעלבע איז אויך מיט אונז. מיר האָפען, אז איהר וועט פון היינט אָן דאָס פערשטיין און נישט ארויסשיקען קיין יונגלעך.

מיט אכטונג די פערוואַלטונג און קאָמיסיע.

PALMA-PATENT

וויכטיג פאר לעטניקעס

אַנשטאט זיך צו בארגען א בעט אויף אבנוץ־געלד קויפט בעסער פאַר׳ן זעלבען געלד

אנ׳עכט פאטענט׳ירט בעט מ׳ט א מאַטראַץ

PALMA-PATENT וואָס איז פערזעהען מיט דער שוץ־מארק

פאר וועלכען מיר גאראנטירען אויף 3 יאהר.

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל

ניקעל־בעטען,	אַמעריקאַנקעס,
ניקעל־קינדער־בעטען,	קינדער־וועגעלעך,
טיש־בעטען,	קינדער־בענקעלעך
טעטער־טאס.	אויף רעדלעך.

מאטראצען גאָבעטע, שאטקאַווע און קאַנאַדיסקע קאָזעטקעס און טאָפּטשאַנעס

בעט.: בעטלעך מיט וועגטלעך ווייס אין ברוין 17 זל., פּאלאָוו־בעט. 14 זל.

רעעלע בעהאַנדלונג, פאַבריקס־פרייזען, זעמטליכע רעפּעראַטורען.

הורט לאדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85. דעטייל

די פערוואלטונג פון פעראייניגטען

סוחרים־ און פאבריקאנטן־פערבאנד

19 פּיעטריקאָווער 19

Związek Ziednoczonych Kupców i Przemysłowców

פאָדערט אויף די מיטגלידער אפצונעמען זייערע לעגיטימאציעס. גלייכצייטיג ווערט מיטגעטיילט, אז צום בעקוועמליכקייט פון די מיטגלידער איז דער פעראיינס־אדוואקאט בעאויפטראגט געוואָרען צום ערלעדיגען פאר די מיטגלידער קלאָזוולעס אומזיסט. נייע מיטגלידער קענען זיך איינ־שרייבען טעגליך אין די ביוראָ־שעה׳ן פון 5 ביז 9 א זייגער אין אָווענד.

דער קונסט־פאטאגראפישער אנשטאלט

„PARISIEN"

30 פראנצישקאנסקא 30

נעהמט אָן אלערליי אויפנאַמען — פון — מצבות — אויפ׳ן — בית־החיים

צוגענגליכע פרייזען. סאָלידע אויספיהרונג.

די אויפנאהמען ווערען געמאכט מיט ספעציעלע קונסט־אפאראטען

מעכאנ. שלאָסעריי און שווייסעריי

J. REDER

Łódź, Konstantynowska 11

כ׳נעהם אָן אלער־ארט שלאָסעריי־ארבייט און צופאסען פערשידענע מאשינען־טיילען און שווייסונגען. פאַר שטריקער ווערט געליפערט טישען מיט מעסטערס פון 30 זל. אָן. פאראפינערס פון 7 זל. אָן.

אויספיהרונג — שנעל — ביליג

Dr. med.

L. Pikielny

אורָאלאָג

ספּעציעל ארצט פאר נירען בלאָזן־און הארן־קראַנק.

NAWROT 8

tel. 19-90

עמפּפאַנגט פון 4–7 אָוו. נעמט אויך אָן אין דער לעטשניצע „Zdrowie" נאָוואָמיעסקאַ 3 פון $12\frac{1}{2}$ ביז 2 אזייגער נאָכמ.

Dr. med.

H.LAJCHTER

צאָהן־כירורג

דזיאָסנע־, קין־, גימען־, און צונג־קראַנקהייטען.

Konstantynowska 9.

telefon 49-66

od $1\frac{1}{2}$—5 po poł. 4604

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאָלאָג־אקושער

זגערזשער 11.

טעל 34-72

נעמט אָן פון 6–8 אָווענד.

Dr. med.

M. Kerszner

קינדער־קראַנקהייטען

זשעלאָנאַ 16

טעל. 51-96

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11

אנ׳ערשטקלאסיגע

בעקעריי

מיט אלע איינריכטונגען מיט 2 אייווען אויף א גוטען פונקט, בעסטען צענטרום פון שטאָט איז אויף גוטע בעדינגונגען פון זאָפאָרט איבערצוגעבען צו ערפאהרען אין אדמינ.

א גוטע מאשין־

טרייבערין

ווערט געזוכט. גאָלד־מאַן, פּיעטריקאָווער 21

דעם „נייעם פאלקסבלאט"

איז צו בעקומען טעגליך פון 7 פריה ביז 11 אָוו. ביים צייטונגס־פערקויפער לייביש דזשאַלאָווסקי 48 זגערזשער 46.

קאליגראף

ל. בערמאַן

(דער יונגער) וואוינט אויף זאַוואַדזקאַ 19.‏1־עס שטאָק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען.

Dr.

Z. Aronson

פרויען דאָקטאָר

צוריקגעקעהרט

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

בוכהאַנדלונג נ. בערלינסקי

ס׳איז אָנגעקומען

בּרונאָ יאַשענסקי „איך פאַרברען פּאַריז"

אַנשטאָט דעם פּרייז 5 זל. נאָר 2.95

עריך רעמאַרק׳ס „אויפ׳ן מערב קיין שום נייעס" איבערזעצט פון באַשעוויס־זינגער, אַנשטאָט 3 זל. נאָר 1.50

בוכאַרינ׳ס טעאָריע „היסטאָרישער מאַטער־יאַליזם אַנשטאָט 15 זל. נאָר 5 זל.

7 בענדער די בעסטע ווערק פון מאַקסים גאָרקי „מיין קינדהייט", „צווישען מענשען", „מיינע אוני־ווערסיטעטען", „מאַלוואַ", „אומעט", „קאָנוואַלאָוו" און „די מוטער". אויף גוט פּאַפּיר, 2440 זייטען אַנשטאָט 57 זל. נאָר 24 זל.

אויך אַ גאַנצע רייהע אַנדערע ביכער אויף האַלבע פּרייזען צו בעקומען אין דער בוכהאַנדלונג

12 נ. בערלינסקי אַלט־שטאַדט 12

אין הויף 2־טער שטאָק, לינקע אָפיצינע.

כי ימצא בקרבך איש או אשה אשר ילכו

וואָס קלערען צו געהן אין אַנ׳אַנדערע ביוראָ

ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר, והגד להם זאלסטו זיי זאגען

אַז נור אין ביוראָ ביים רעכטסקאָנסולענט

י. מאַנעלאַ

17 פּיעטריקאָווער 17
52 זאַכאָדניאַ 52
טעלעפאָן 48-79

ווערט געוויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלע סאָנדראָווע זאַכן, ביטעס, קלאַוזולעס, זאַבעז־פּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילן, קאַרנע און ציוויל אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַציעס, אינטערוועניעס, ספּעציאַליסט פון שותּפות־אַקטען, איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכן.

מיט אַכטונג

י. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17 דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 6—7
ד״ר רוזשאַנער הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—2
ד״ר גאָלדשטיין־ אויגען־קראַנקהייטען פּאָלאַק	1—2 7—8
ד״ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2 הויך זונ.
ד״ר ראָזענצווייג קינדער־קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד״ר פּאָפּיערני פרויען און געבורטס־הילף	$11\frac{1}{2}$-1 5-6
ד״ר קאַנטאָר כירורגישע־קראַנק.	$4\frac{1}{2}$-$5\frac{1}{2}$ זונ. 1—2
ד״ר ווינבערג אינ. הערץ לונגען	12—1, $6\frac{1}{2}$—$7\frac{1}{2}$
ד״ר סטופּעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראָדזענטשיק צאָהן־אַרצט	3—7
נ. ראָזעס צאָהן־אַרצט	8—2

צאָהן־מונדהיילונג, בעלייכטונגען, קאָראָנען, מאָסטען א.א.וו.

בײַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען־אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ־לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שטאַמלער. אימפּפונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאַג

וויזיט אין דער שטאָט.

ערצט.־קאָסמעטיש. קאַבינעט

[illegible] מאַרקוס [illegible] פון 5—7 אָווענט

אַבאָנעמענטס־פּרייז: [illegible] אין לאָדז — 5 זל. 3 חודש [illegible] 3 חודש אין אויסלאַנד — 8 זל. [illegible] פאַר׳ן אינהאַלט און טערמינען [illegible] די אַדמיניסטראַציע איז אָפען [illegible]

אַנאָנסען־פּרייז: פאַר׳ן מעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער דריט 8 שפּאַלטען. אין מעקסט—40 ... 60— ... 4. פאַר 1 מילימעטער־שורה: נאָכ׳ן מעקסט—12 ... 18— ... 8. [illegible] דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. 1 וואָרט

Z Wydawnictwa „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 2½
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.